

PERSONEN BAKOM ELITIDROTTAREN

— EN EXISTENSSOCIOLOGISK STUDIE OM
ELITIDROTTARES UPPLEVELSER OCH
ERFARENHETER AV IDROTTEN SOM ARBETSPLATS

Magisteruppsats
Arbetsvetenskap

Anna Terborn

A-M2021:3

HÖGSKOLAN I BORÅS

Program: Magisterutbildning med inriktning arbetsvetenskap

Svensk titel: Personen bakom elitidrottaren – en existenssociologisk studie om elitidrottarens upplevelser och erfarenheter av idrotten som arbetsplats

Engelsk titel: The person behind the elite athlete – an existential sociology study on the events and experiences of sport as a workplace

Utgivningsår: 2021

Författare: Anna Terborn

Examinator: Erik Ljungar

Nyckelord: existenssociologiskt perspektiv, elitidrott, meningsfullhet, sociala fält, identitet, prestation

---

Sammanfattning

En professionalisering och kommersialisering har skapat möjligheter för idrottsälskande atleter att försörja sig inom vissa sporter, på heltid eller deltid. Elitidrotten har dock en tendens att inte bli granskad närmare om det inte rör sig om prestations- eller idrottspsykologi. I denna studie ligger intresset i att belysa hur elitidrottare som har eller har haft elitidrotten som en arbetsplats faktiskt upplever sin tillvaro och dess livssfär. Fokus har legat på att identifiera hur elitidrottarna själva benämner att deras sociala fält ser ut, samt hur deras yrkesval har påverkat deras egen identitet. Detta förstås och tolkas genom det existenssociologiska perspektivet som har fungerat som glasögon och ramverk för hela studien och dess teorier och empiri som framkommit. En del av studien blir således även att analysera den empirin som belysts, för att förstå hur elitidrottare skapar det som existenssociologiska perspektivet kallar för meningsfullhet. Resultatet i studien har påvisat att det finns många olika aspekter som behöver tas hänsyn till för att förstå hur elitidrotten kan forma dig som person. Men en central del som varit återkommande är det överhängande prestationskrav som elitidrottare ständigt lever med. Genom detta har det visat sig att elitidrottarens livssfär, identitet och meningsskapande tagit olika inriktningar. Att den ena upplevelsen inte är den andra lik.

Förord

Vilken resa.

Jag vill börja med att tacka de fantastiska elitidrottare som ställt upp som respondenter. Utan er hade det inte varit möjligt. Ni har bjudit in mig till att få ta del av era fantastiska upplevelser och erfarenheter i en värld de flesta av oss bara drömmer om. Ni har visat mig vad en sann elitidrottare handlar om. Jag beundrar er fysiska kapacitet, men det jag lärt mig beundra mest är den otroliga mentaliteten ni besitter. Det är för mig vad elitidrott handlar om. Jag hoppas ni upplever att denna studie gör er rättvisa, och jag hoppas att vi tillsammans kan få omvärlden att öppna sina ögon och sinnen för att skapa den idrottsvärld som ni alla förtjänar att leva i. Tack, ni fina människor som alla har kommit att bli såna förebilder för mig.

Jag vill även belysa hur det är i vissa stunder i livet framkommer vilka som supportar en som mest. Denna studie har för mig visat vilket otroligt stöd jag har bakom mig. Med detta vill jag tacka några personer som har betytt extra mycket i min resa.

Min pappa, Mats. För att du stått vid min sida varje ögonblick jag behövt, för att du varit min mentala klippta. Du har visat att tillsammans står vi stadigt och har alltid gett mig de råd och perspektiv jag behövt.

Min sambo, Anthonie. För att du alltid varit den axeln jag kunnat luta mig mot under alla livets stunder. För att du outröttligt stöttat och trott på mig, samt tagit hand om alla livets bestyr som för mig inte hunnits med.

Min mamma och bror, Annika och Adam. För att ni alltid givit mig den ovillkorliga kärleken och stöttat mig när behovet funnits.

Sist men absolut inte minst - min vän, Johan Petrén. Ja, du är så pass speciell så du blir nämnd med efternamn. Min partner in crime under C-uppsatsen och min stöttepelare även under denna resans gång. För att du alltid tror på mig och låter mig bolla alla knasiga idéer, teorier och analyser som har uppstått under vägens gång. Förhoppningsvis är du lika stolt över utvecklingen av det verk som vi framtog förra året, som jag är över att ha dig som vän.

Jag vill även lyfta min arbetsgivare, som stöttat mig mer än vad någon kan begära av en arbetsgivare. P-tjänst, jag är otroligt tacksam över att få arbeta hos er. Ni förtjänar en eloge som har gjort denna resan möjlig för mig.

Tack!

Anna Terborn

1	INLEDNING	1
1.1	BAKGRUND	1
1.2	SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR.....	3
2	TIDIGARE FORSKNING	3
2.1	PROFESSIONALISERINGEN, KOMMERSIALISERINGEN OCH DESS JÄMSTÄLLDHET OCH JÄMLIKHET	3
2.2	ELITIDROTTEI I SVERIGE	4
2.3	ELITIDROTTEIENS MENTALA BAKSIDA	5
2.4	MED PASSIONEN SOM YRKE.....	6
3	TEORETISKA UTGÅNGSPUNKTER	7
3.1	EXISTENSSOCIOLOGISKA PERSPEKTIVETS STRÄVAN AV ATT FÖRSTÅ	7
3.2	WEBER OCH HANS KALL.....	8
3.3	HABITUS, KAPITAL OCH FÄLT	8
3.4	ROLL OCH IDENTITET – EN SAMVERKAN ELLER OPPOSITION.....	9
3.5	SJÄLVSTYRNINGEN OCH DIN TILLTRO TILL SJÄLVFÖRMÅGA.....	9
4	METOD.....	10
4.1	KVALITATIV ANSATS OCH DESS FENOMENOLOGI.....	10
4.2	DATAINSAMLINGEN VIA SEMISTRUKTURERADE INTERVJUER	10
4.3	DET MÅLSTYRDA URVALET	10
4.4	STUDIENS VALDA TILLVÄGAGAÅNGSSÄTT RÖRANDE DATAINSAMLING OCH URVAL.....	11
4.5	ELITIDROTTEIARNAS INBJUDNINGAR	11
5	BEARBETNING OCH ANALYS.....	12
5.1	ABDUKTIV SLUTLEDNING.....	12
5.2	TEMATISK ANALYS	12
5.3	HERMENEUTIKENS BETYDELSE FÖR TOLKNINGEN AV STUDIEN	13
5.4	HUR TILLFÖRLITLIGHET SKAPATS I DENNA STUDIE	13
5.5	MIN FÖRFÖRSTÄELSE OCH MINA FÖRESTÄLLNINGAR INFÖR STUDIEN.....	14
5.6	ETIK.....	15
6	RESULTAT.....	16
6.1	PRESENTATION.....	16
6.2	RESULTATANALYS	16
6.2.1	<i>Hur idrotten blev mitt liv .....</i>	16
6.2.2	<i>Elitidrottsvärlden, en verklighet eller dröm.....</i>	18
6.2.3	<i>Kravprofil = prester, prester, prester.....</i>	20
6.2.4	<i>Den som ger sig in i leken, får leken tåla .....</i>	22
6.2.5	<i>När elitidrotten når bakom kulisserna.....</i>	23
6.2.6	<i>Enbart en passion eller ett kall i livet.....</i>	25
6.2.7	<i>Vem är jag och mina förmågor.....</i>	26
7	DISKUSSION.....	27
7.1	HUR HAMNADE JAG HÄR	27
7.2	DIN EGEN ELLER OMVÄRLDENS VERKLIGHET	28
7.3	ALLA DESSA KRAV	30
7.4	BETYDELSEN AV EN LEDARE, ETT VI OCH ETT DU	31
7.5	EN PASSION, ETT KALL ELLER ENBART EN YRKESIDENTITET	33
7.6	IDENTITET, EN ASPEKT FÖR DEN FRÄMRE ELLER BAKRE REGIONEN	34
7.7	SJÄLVFÖRMÅGA, FÖRVERKLIGANDE OCH DESS MENINGSFULLHET	35
8	SLUTSATS.....	35
9	METODDISKUSSION.....	37
10	FRAMTIDA FORSKNING.....	38
11	KÄLL- OCH LITTERATURFÖRTECKNING.....	40

11.1	BILAGA 1	42

1 Inledning

1.1 Bakgrund

Nu är det äntligen dags igen, efter det ovanliga idrottsåret 2020 kommer ett spännande idrottsår fullspäckat med stora idrottsevenemang. Vi har redan fått bevittna ett fantastisk handbolls-VM, skid-VM och skidskytte-VM. I skrivande stund är ishockey-VM i full gång och vi kan fortfarande se framemot fotbolls-EM som startar i juni, för att sist men inte minst njuta av OS i Tokyo som går av stapeln i juli 2021. Folkfesten är igång och familjer kommer förhoppningsvis återigen kunna samlas för att kunna njuta av den sammanhållning idrotten ger.

Vi gläds med elitidrottarna som vi många gånger benämner som *våra* idrottare, de som spelar i laget vi hejar på, representerar vårt landslag eller staden vi kommer ifrån. Vi älskar dem när det går bra, men vilka är dem? Upplevelsen av att *våra* idrottsstjärnor lever i ett annat universum existerar parallellt med att vi nästintill tror att vi känner dem, och har en egen uppfattning om dem. Vi sitter gärna och diskuterar deras prestationer, om de har en bra eller dålig dag eller att vi plikttroget läst i media om att de går igenom en tuff period i sina liv just nu med våra familjer, vänner eller kollegor. Vi tar oss rätten, vi ser det som en frihet att prata om dessa ämnen.

När vi pratar bakom ryggen på våra vänner eller kollegor ses det direkt som något skamset som vi vet med oss att vi inte borde göra, skitsnack är inget bra och vi är bättre än så. Men när det gäller elitidrottare eller andra offentliga roller tenderar vi att tycka annorlunda. Resonemanget går ofta i hand med att, det får en tåla som offentlig person för du har då medvetet gjort ett val av att acceptera det eftersom du valt ett yrke med stort publikt intresse. Den som ger sig in i leken, får leken tåla är ett uttryck som vi alla är bekanta med och som lättvindigt kastas runt i olika sammanhang. Men ska personer verkligen behöva utstå vissa saker bara för att de är en publik person? Alla svarar nej på den frågan, ändå fortsätts idrottare att ständigt bli bedömda från människor de aldrig ens träffat.

Elitidrottare blir ständigt bedömda, primärt utifrån deras prestation. Men vilka är personerna bakom elitidrottaren? Vad har de varit med om för livserfarenheter som format dem och deras yrkesval. I denna studie menar jag att elitidrottare är de idrottare som varit på högsta nivån inom sin sport. Det kan betyda att de har spelat i högsta ligan, SM, EM, VM, OS eller andra likvärdiga tävlingar eller turneringar. Men, dessa elitidrottare som är med i studien har också haft möjligheten att helt eller delvis försörja sig på sin sport. Detta är något som blivit möjligt för idrottare tack vare den kommersialisering och professionalisering som gjorts utav vissa idrotter, en produkt som skapats på grund av den kapitalisering som skett under flera decennier (Peterson 2005).

Peterson (2005) belyser hur idrotten gick från en folkrörelse till ett traditionellt lönearbete i slutet av 90-talet och ledde därför till att leken blev till allvar. Helt plötsligt utövades inte längre sporter enbart för individen eller föreningens intresse, utan för omvärldens intresse och pengar (Peterson 2005). Här blir det därför ett traditionellt lönearbete på ett sätt, men en marknad av individer skapas också i vissa idrotter, eftersom det förhandlas om kontrakt som handlar om människan som resurs. Det skapas därav en annan slags press på elitidrottare då de inte längre idrottar för enbart sin egen skull utan för att bidra med underhållning till samhället. Elitidrottare ska prestera utöver det vanliga och samtidigt bjuda på en show som helst ska vara extraordinär för alla åskådare, sponsorer och media (Peterson 2005).

Hur verkligheten ser ut för alla de elitidrottare som också tack vare denna professionalisering fått möjligheten att försörja sig på sin hobby är relativt utforskad (Ivarsson 2014). Det låter i många fall som en dröm som blivit verklighet, men frågan finns om det är vad elitidrottarna

upplever. Ivarsson (2014) tar upp att när någon har sin passion som yrke skapas en jakt efter ett självförverkligande. Men detta självförverkligande kan enligt Bengtsson och Flisbäck (2016) också leda till att individer ställer ännu högre krav på sig själva, och i många fall också kan ha svårt att sätta ner foten när det blir för mycket.

Men nu sker det, en elitidrottare har satt ner foten. Naomi Osaka, rankad världstvåa i tennis väljer först att bojkotta presskonferenserna på de franska mästerskapen i tennis på grund av hennes psykiska ohälsa. Naomi vittnar om hur hennes elitidrottskarriär har påverkat hennes psykiska hälsa negativt och att hon efter sitt genombrott lider av både social ångest och depression. Hon blir på grund av denna bojkottning hotad om diskvalifikation och bötfälls, varav hon väljer att själv hoppa av mästerskapet helt. Naomi delar med sig om att livet är mer än bara hennes idrott och att hon alltid kommer prioritera hennes hälsa (Svenska dagbladet, 2021).

Det är inte de enda idrottsliga rubrikerna som har prytt våra löpsedlar denna vår och försommar. SVT (2021) har samtidigt haft premiär för en ny serie som sänds hos dem där fokus ligger på strukturell rasism inom elitidrotten och upplevelser delas av elitidrottare som är eller har varit aktiva. Vid sidan av detta fullkomligt exploderar sociala medier med delningar av kvinnors krav på klädseln de spelar med i beachvolleyboll. Att det idag fortsatt på en internationell nivå finns regler om hur höga eller låga trosor kvinnor måste spela i och vilken urringning det ska vara på sportbehån, men männen får spela i shorts och t-shirt (Expressen, 2021).

Det som media lyfter gällande frågor rörande genus, rasism och psykisk ohälsa påtalar trots allt hur viktigt det är för samhället att vi börjar att granska idrotten med nya glasögon. Det räcker inte med att vi låter idrotten forska om idrotten. Andra objektiva aktörer behöver granska aspekter som idrottspsykologin inte nödvändigtvis täcker, och som inte heller riskerar att bli färgad av jakten på medaljer och därmed lämnar människan i bakgrunden.

Sveriges olympiska kommitté (2021) (SOK) skriver om hur deras värderingar och uppdrag handlar om att skapa möjligheter oavsett ekonomi, kön eller bakgrund. Att de ska skapa goda förebilder för unga och att inspirera fler till att satsa på idrotten. De olympiska värderingarna vänskap, respekt och utveckling är också ett budskap som ska nå ut till nationen. Trots dessa fina värderingar belyser Wickman (2012) om hur elitidrotten fortfarande inte är jämställd eller jämlik. Hon nämner att kvinnors idrott ligger ungefär 20 år efter männen, något som med tanke på medias nya rubriker kanske kan ha en rimlig poäng. Enligt henne har Riksidrottsförbundet (RF) inte lyckats att tillämpa den jämställdhetsplan som finns operativt utan att det förblivit något som finns på papper och enbart en vision.

Förutsättningarna för en jämlik idrott existerar inte heller i dagens samhälle, vissa idrotter premieras mer än andra och har därför högre ekonomiska förutsättningar, främst beroende på samhällets intresse för dem och därmed påverkar det vilka sponsoravtal som olika förbund lyckas teckna (Fahlén & Sjöblom 2011). Kommersialisering av vissa idrotter har således spelat ut sin rätt (Peterson 2005).

Inom arbetsvetenskapen är det relativt enkelt. Vill någon veta hur en arbetsgivare uppfattas eller har för arbetsmiljö, prata med arbetstagarna. Vill någon veta hur en god arbetsmiljö kan skapas och vilka behov som finns, prata med arbetstagarna. Men inom elitidrotten verkar ingen prata med elitidrottarna. I alla fall inte på en offentligt öppen nivå. Det är lite studier som har gjorts på elitidrottare och deras olika upplevelser och erfarenheter i vardagen. Varav denna studie har tagit form ifrån denna grundvision. Vad tycker dem? Vad har dem upplevt? Vilka är dem? Vad har de för upplevelser av sin vardag som idrottsstjärna? Frågorna har varit många och avgränsningar har behövts göras.

Den första avgränsningen blev således att syftet med studien inte är att varken bekräfta eller förkasta någonting, utan att endast belysa och lyfta elitidrottarnas egna upplevelser och erfarenheter av sitt liv som idrottsstjärna. Alla elitidrottarnas upplevelser och historier är således lika viktiga för studien och jag vill endast föra ett ljus på att vi borde lyssna på de som är närmast elitidrotten i det sociala rummet. Ett socialt rum som jag kommer benämna som fält efter Bourdieus (1993) teori om sociala fält (s. 23). I denna studie utgör således elitidrottsvärlden ett socialt fält och innefattar de olika hierarkier som kan existera tillsammans med de informella samt formella regler som kan uppkomma inom deras sociala fält.

Studien kommer fokusera på elitidrottarnas upplevelser och kommer att försöka förstå dessa upplevelser både som ett subjekt och objekt. Detta för att lättare förstå och tolka respondenternas utsagor via det existenssociologiska perspektivet som fokuserar på att ta hänsyn till livets alla olika processer på ett mångfacetterad vis (Douglas 1977/2010, ss. 3–5). Det existenssociologiska perspektivet har jag valt att analysera genom med stöd av den fenomenologiska ansatsen, eftersom den blir ett bra komplement till att låta elitidrottarnas upplevelser stå i centrum och försöka se deras verklighet genom deras egna glasögon (Bryman 2011, s. 32).

Det existenssociologiska perspektivet kommer således att bli mina glasögon till studien för att tolka olika teorier, tidigare forskning och begrepp för att lättare se hur elitidrottare lever sina liv och uppfattar sin verklighet. Fokus kommer därför bli att försöka porträttera deras sociala livssfär av hur det är att leva med elitidrotten som arbetsplats. Hur detta påverkar deras identitet och om de via sin sociala livssfär och identitet upplever en känsla av existentiell meningsfullhet.

1.2 Syfte och frågeställningar

Syftet med denna studie är att förstå vardagliga upplevelser och erfarenheter under elitidrottarnas karriärer som har eller har haft idrotten som en arbetsplats. Att utforska elitidrottarnas passion, livsval och vad som till synes verkar vara ett otroligt engagemang. Studiens mål är därför att bidra med en djupare förståelse och komplexitet i hur det är att leva dagligen som elitidrottare och dess sociala livssfär. Om de upplever idrotten som en passion, vilka livsöden inom elitidrotten som har format dem som individer och hur de ser på sitt livsval men även sin egen identitet. Avslutningsvis är det viktigt att granska hur elitidrottarnas omgivning och yttre faktorer kan tänkas påverka deras upplevelser i form av exempelvis prestationskrav och belysa dessa utsagor.

- Hur upplever elitidrottare sin sociala livssfär med idrotten som arbetsplats?
- Hur upplever elitidrottare att deras val av yrke påverkat deras identitet?

2 Tidigare forskning

2.1 Professionaliseringen, kommersialiseringen och dess jämställdhet och jämlikhet

För att kunna fördjupa sig i elitidrotten mer är det viktigt att förstå vilken professionalisering och kommersialisering som skett utav den. Detta är någonting som Peterson (2005) har studerat, efter året 1967 skedde en förändring av elitidrotten som vi känner till den idag. Det har nämligen inom vissa idrotter skett en större kommersialisering, med betoning på vissa. Då det inte är alla idrotter som genomgått denna kommersialisering och därför inte heller haft samma utveckling när det gäller dess professionalisering. Något som anses är intressant för denna studie är hur det lyfts hur den kommersialiserade idrotten har skapats av män, för män (Olofsson 1989 se Peterson 2005). Detta talar alltså för att det inte finns en god grund för jämlikhet inom idrotten som vi känner den idag. Peterson (2005) lyfter den professionalisering som skett av elitidrotten och hur leken idag har blivit allvar samt hur det genererat en stor nöjesvärld som expanderar

explosionsartat, och i det har även spelarna eller nöjesfigurerna reproducerats i denna värld. Professionaliseringen som Peterson (2005) pratar om är således den som till synes är mer traditionell med ett normaliserat lönearbete oftast på heltid som resultatet av en organiserad verksamhet.

Hur jämlik idrotten dock är går att ifrågasätta, året 1977 var första tidpunkten som det för första gången sattes på print att män och kvinnor skulle idrotta på lika villkor (Wickman m.fl. 2012). På senare år har både en mer jämställd och jämlik idrott diskuterats och varit ett strategiskt mål för idrottsrörelsen rent generellt. Begreppen kön och genus har enligt Wickman (2012) diskuterats vid forskning av Riksidrottsförbundet och särskiljningen finns även där mellan biologiskt kön som identifierar de fysiologiska skillnaderna som finns mellan könen när vi föds, och genus som är ett begrepp som särskiljer skillnader hos män och kvinnor som formats av social påverkan. Wickmans (2012) syfte med rapporten är att granska hur Riksidrottsförbundet har lyckats att implementera deras jämställdhetsplan på förbunds nivå. Något som hon granskat utifrån strukturella, institutionella och individuella faktorer och hur detta kan påverka en ojämfälld miljö. Något som Wickman (2012) betonar att de behöver arbeta mer med, är att det krävs rätt ledning som tror på övertygelsen av att idrottens struktur är föränderlig samt att det ska nå ut till alla Sveriges olika idrottsförbund. De fem förbunden som hon granskat hade 2012 när rapporten skrevs inte nått hela vägen till ett operativt jämställdhetsarbete utan förblivit en vision, och Wickman (2012) lyfter också hur jämställdheten tagit bebissteg mot en utveckling de senaste 20 åren och att någon därför behöver lägga i en växel. Detta är intressant att lyfta i denna studie eftersom två kvinnor har medverkat som respondenter. Den kvinnliga fotbollen benämns i princip alltid som damfotboll i media och gemene mans vokabulär, vilket talar för att fotboll per automatik är kopplat till herrfotbollen och således blivit standardiserad för idrotten. I denna studie kommer jag undvika att benämna fotbollen eller annan idrott på ett generaliserat sätt och kommer således alltid hänvisa det till manlig eller kvinnlig fotboll i de fall könen har betydelse.

2.2 Elitidrotten i Sverige

Fahlén och Sjöblom (2011) har gjort en studie som granskar vilka förutsättningar som finns inom elitidrotten i Sverige. För att förtydliga handlar det mer specifikt om vilka förutsättningar, möjligheter och problem som deras respondenter anser finns. Respondenterna i studien har bestått av sportchefer, förbundskaptener och landslagsidrottare inom åtta olika idrottsgrenar. Fokuset i studien har legat på att granska hur Sverige kan nå fler medaljer och titlar samt vilka förutsättningar det finns för talangutveckling och elitstöd inom deras idrottsgrenar. Det som anses intressant i denna studie för det som utforskas är landslagsidrottarnas upplevelser och hur de belyser sin verklighet i Fahlén och Sjöbloms studie (2011). Det är också där fokus har hamnat eftersom studien själv granskar flera elitidrottarnas upplevelser av sin verklighet inom elitidrotten, men där mitt fokus på studien ligger enbart på elitidrottarnas verklighet. En brist i Fahlén och Sjöbloms (2011) studie gällande de landslagsidrottare som medverkar som respondenter är att dessa har tagits ut i samråd med de förbundskaptener som också medverkat, något som kan tänkas påverka resultatet eftersom förbundskaptenerna haft möjlighet att styra vilka som ska lämna sina utsagor.

Oavsett den eventuella bristen hos respondenterna anses det finnas mycket intressant i studien som framkommit. De diskuterar nämligen varför ungdomar i tidig ålder hoppar av, något som det finns skilda åsikter om varför, vissa respondenter tror det handlar om att idrotten blir för prestations- och kravinriktad för tidigt, medans andra tror att det är bra att det i tidig ålder sker en nivåindelning beroende på talang. Det skiljer sig vitt åt mellan de olika idrottsgrenarna och vad som anses som den primära orsaken eller inte, vissa anser att det är en resursbrist som ligger till svars för avhoppet (Fahlén & Sjöblom, 2011).

Ett annat tema som Fahlén och Sjöblom (2011) tar upp som går hand i hand med den kommersialisering som Peterson (2005) talar om, är hur idrotterna många gånger lever på sina sponsorer. Ett exempel som tas upp är längdskidåkningens vars budget utgörs upp till 90 procent av sponsorer, och handbollens budget skapas med cirka 50 procent av sponsorer (Fahlén & Sjöblom, 2011). Detta talar på vilken oerhörd stark påverkan kommersialiseringen har på idrotternas ekonomiska förutsättningar. Något som är relevant eftersom denna studiens respondenter kommer från tre olika idrottsgrenar, något som kan tänkas påverka deras upplevelse av sin verklighet. Det som studien påvisar är hur olika förbundskaptener och sportchefer dock är eniga om hur de ekonomiska fördelningarna inom RF och SOK ser ut påverkar möjligheterna att arbeta strategiskt och långsiktigt (ibid). Detta är något som de önskar förbättra och något som är intressant eftersom ekonomiska förutsättningar återspeglas i denna studiens respondents upplevelser.

Den ekonomiska aspekten tar i Fahlén och Sjöbloms (2011) studie även en annan synvinkel, nämligen den gällande just landslagsutövarnas ekonomi. I studien framkommer det hur vissa går back på sin sport och att andra får ekonomiskt stöd från sina föräldrar eller behöver komplettera det med exempelvis studier på CSN för att få deras bidrag. Studien kommer också fram till hur det kan bli tufft rent ekonomiskt för elitidrottarna om de blir föräldralediga eller skadade, eftersom de får bidrag från SOK har de inte ekonomiska förutsättningar att vara föräldralediga eller på rehab. Något som kan tänkas vara tillämpligt även i denna studie och i de Covid-19 tider som vi idag lever i. Det nämns också i studien att respondenterna upplever att det behövs mer forskning från externa parter inom elitidrotten, och det är det denna studie exempelvis kan bidra med, men även något som är viktigt att inte förglömma, att faktiskt forska mer med hjälp av de som står elitidrotten närmast, nämligen idrottarna.

2.3 Elitidrottens mentala baksida

Beable m.fl. (2017) studerade den mentala hälsan hos elitidrottare i Nya Zeeland. Fokus låg på att studera hur många som upplevde symtom på depression och som skulle kategoriseras som deprimerade. Detta gjorde dem via en enkätundersökning som skickades ut till Nya Zeelands främsta elitidrottare över 18 år. I deras studie visade det sig att hela 21 procent av deltagarna nådde upp till de kriterier som krävs för att anses ha en måttlig depression. Faktorer som prestationskrav, framtidsoro, vara långt bort från familj och vänner samt oro för sin vikt är några av de tankar som deltagarna uppgett att de kämpar med. Dessa 21 procent som anses vara deprimerade av elitidrottarna är således högre än Nya Zeelands generella statistik rörande hur många som lider av depression i deras population, då siffran ligger på 14-17 procent. Beable m.fl. (2017) förklarar även att deras studie inte påvisat någon skillnad hos depression mellan män och kvinnor som i andra studier då kvinnor anses ha en högre risk att lida av psykisk ohälsa. Beable m.fl. (2017) lyfter hur det än idag är ett tabubelagt ämne gällande ens mentala hälsa och att det därför är flertalet elitidrottare som inte talar om det och inte heller vet när de ska be om hjälp. Till forskarnas kännedom är denna studie även en av de första i sitt slag. Då det inte har funnits mycket forskning på elitidrottarens mentala hälsa medans de fortfarande är aktiva. Det har tidigare funnits forskning gällande elitidrottarens omställning från elitkarriären till livet efter. Men just rörande dagsaktiva elitidrottare, eller elitidrottare som granskar sitt mående under tiden av sin elitkarriär förblir relativt outforskat.

Den undersökning som Beable m.fl. (2017) gjort är högst relevant att ta med för att få djupare kunskap inom vissa delar i denna studie. Flertalet av de variabler som har legat till grund för depression i Beable m.fl. (2017) undersökning, har nämligen också nämnts i denna studie, även fast det inte blivit kopplat till depression av studiens respondenter. Respondenterna har själva varit inne på spår gällande både oro över att inte prestera tillräckligt, kroppshets, vikt och att vara långt bort från sin familj. Men även faktorer som en social skyldighet, något som visar sig gentemot media eller att vara en viss offentlig roll har skapat stress och psykisk ohälsa hos

elitidrottarna i studien. Varav Beables (2017) studie kan vara ett bra komplement för att förstå innebörden av dessa orosmoment i respondenternas liv och hur mycket det kan påverka en som individ.

2.4 Med passionen som yrke

Ivarsson (2014) har skrivit en rapport om hur det är att försörja sig på sin passion. Han diskuterar utifrån Karlsson (2009) vad som räknas som arbete, vilket denna studie inte kommer fokusera på men kan ändå vara värt att nämna hur det främst benämns som en social relation i vilken en ekonomisk ersättning utgår (Karlsson 2009 se Ivarsson 2014). Något som i elitidrottsammanhang kan vara intressant att lyfta då det finns flertalet idrottare som många gånger inte kan leva fullt på sin elitidrott även fast de får betalt men där lönen är så pass låg. Det som Ivarsson (2014) diskuterar som är intressant för att förstå denna studie är hur ens passion gör att individer känner ett självförverkligande. Att det är en passion som i många fall leder till att personer inte bara älskar att spela fotboll, utan de är en fotbollsspelare. Ivarsson (2014) kopplar således ihop identitet med sin passion och dess betydelse för individen. Att det är något som du är ämnad till att göra, och ett kall i livet. Ivarsson (2014) diskuterar flertalet med olika yrken som han benämner som hobbyförsörjande yrken, det är inte bara idrottare utan även musiker och konstnärer bland annat. Att dessa hobbyyrken är något som inte ofta forskas på inom sociologin och arbetsvetenskapen. Ivarssons (2014) syfte har varit likt mitt att belysa hur det är att försörja sig genom att göra det du älskar. Om det är fantastiskt för den enskilde individen som en kan tänkas tro, eller om det finns andra delar av det som kan vara värda att benämna.

Även fast Ivarsson (2014) lyfter att det finns långt fler som försörjer sig på sin passion och inte bara de största idrottsstjärnorna, anses det trots att denna studie har med flera idrottsstjärnor, att deras liv är väl värd att granska och kanske många gånger även har en annan aspekt med i bilden. Nämligen den att de ses som just idrottsstjärnor, att det finns en press och statusbild som möjligen inte alltid stämmer överens om hur individen värderar sig själv, oberoende av samhällets tyckande. Det är viktigt att inte försköna bilden av en idrottsstjärna och dess yrke bara för att det många gånger kommer med en hög status i samhället, utan att ha förmågan att se individen bakom och hela tiden ha i åtanke att de är personer likt alla oss andra. Ivarsson (2014) belyser dock en väldigt viktig aspekt i det hela och det är den gällande individens egna klassresa. Att den klass du föds in i många gånger spelar roll för vart du kommer hamna i den egna yrkesrollen. Denna studie kommer inte fokusera enbart på de socioekonomiska aspekterna respondenterna föds in i, men kommer finnas med på ett hörn då det är viktigt att belysa hur resan gick från hobby till yrke och den klassresa som kan upplevas hos respondenterna. Denna ekonomiska aspekt kommer dock förstås utifrån det existenssociologiska perspektivet i samförstånd med Bourdieus (1993) habitus och kapital. Eftersom den socioekonomiska aspekten kan bidra till en förståelse för studiens resultat och vilka möjligheter som funnits för respondenterna att ha sin passion som yrke, anses det relevant för att förstå studien på ett bredare plan (Ivarsson 2014).

Vad är då ett kall i livet, det är inte bara Ivarsson (2014) som granskat fenomenet utan det är även någonting som Bengtsson och Flisbäck (2016) belyser i sin artikel om hur en pensionering kan påverka individens existentiella mening i livet. Bengtsson och Flisbäck (2016) lyfter hur det är mer än bara en yrkesidentitet, det ses istället som ett kall. Att det du som individ gör tjänar ett större syfte som är mer än bara ditt yrke, de testar därför begreppet kall och beskriver det som att det är en uppfyllelse av något känslomässigt och existentiellt inom dig. När detta kall tar sin plats i individens liv finns dock risken av att det höga prestationskrav som ofta sätts på sig själv kan ta överhand. Det kan därför bidra med svårigheter att sätta egna gränser och säga nej för sitt egna välbefinnandes skull. Detta är något som anses vara relevant för studien eftersom det är en individuell uppfattning om hur respondenterna upplever sin yrkesroll. Är det

en passion som nu är en yrkesidentitet, eller kan det vara en passion som är ett kall i livet. Eftersom studiens respondenter ägnat så stora delar av sitt liv med mer uppoffringar än vad gemene man gör under sin livstid för ett yrke tycks denna faktor vara av vikt att bära med sig och utforska vidare i denna studie.

3 Teoretiska utgångspunkter

I detta kapitel kommer de teorier som anses vara relevanta för studien att presenteras. För att lättare förstå hur teorin ämnas tillämpas gentemot studiens syfte, samt de olika perspektiv och begrepp, finns det en djupare förklaring och till vilken eller vilka vetenskapliga ämnen och fokusområde som kan tänkas besvaras med hjälp av det teoretiska ramverk som valts ut för studien.

3.1 Existenssociologiska perspektivets strävan av att förstå

Det existenssociologiska perspektivet är den teoretiska utgångspunkten som anses vara lämplig som ett ramverk för denna studie. Detta perspektiv är främst något som myntades i USA och inte det mest använda perspektivet inom svensk forskning (Flisbäck 2014, s. 11). Det existenssociologiska perspektivet är en mångfacetterad teori som är mån om att lyfta och förstå flera olika aspekter av hur vi människor skapar mening i våra liv. Detta skapas genom levd erfarenhet och genom våra upplevelser som vi möter i vårt vardagliga liv (Johnson 1977/2010, ss. 172–173). Det existenssociologer strävar efter är att ge rättvisa till människans existens, detta genom att inte förkasta vissa aspekter som i andra teorier kan bli åsidosatta (Flisbäck 2014, s. 11). Detta innebär att du som granskar ett fenomen med fokus på människors upplevelser aldrig på förhand kan veta vilken social livssfär som är viktigast och mest meningsfull för individen. I denna strävan av att undersöka vad som är viktigt i människors liv fångas dess existens som mångfacetterad. Det som Flisbäck (2014) presenterar är hur det existenssociologiska perspektivet kan skapa förståelse genom att förbinda flertalet livssfärer istället för att endast fokusera på det utifrån en livssfär som är vanligt inom sociologin (ss. 11, 16–21).

För denna studie kan det existenssociologiska perspektivet således bidra med att förstå de elitidrottare som lever i en vardag som skiljer från gemene man. Elitidrotten är inte ett yrke som många innehar och det finns mycket utforskade aspekter av elitidrotten som arbetsplats. En förhoppning är därför att med det existenssociologiska perspektivet som ramverk lättare förstå vad respondenterna anser är det som skapar mening i deras liv med en arbetsplats inom idrotten. Att få betrakta elitidrott som en arbetsplats genom ögonen på de som faktiskt upplever den, för att på så vis försöka förstå vad som är betydelsefullt för elitidrottarnas existens. Det existenssociologiska utgår på att vi aldrig på förhand kan veta vilken social livssfär som är det mest betydelsefulla (ibid, s. 15), jag vill i denna studie pröva att ta det existenssociologiska perspektivet för att granska de olika sociala livssfärer som kan tänkas existera primärt inom elitidrotten. Att elitidrotten eller ett arbete i sig inte enbart ses som en livssfär, utan att denna kan ta form på flera olika sätt eftersom elitidrotten i många fall är en offentlig roll. Existenssociologin hjälper till att utforska människors passioner, livsval och engagemang gentemot något, samt att förstå hur människan agerar när du finner dig i situationer som inte kan kontrolleras, eller när de upplever en känsla av hopplöshet eller uppgivenhet (ibid, ss. 15–16).

Precis som i elitidrotten fokuserar existenssociologin på mötet mellan yttre och som denna studie kommer benämna det, inre fenomen eller faktorer. Att människan inte bara styrs via yttre faktorer, men att vi ändå påverkas av dem och således inte bara är styrda av våra inre individuella faktorer. Strävan ligger alltså på att förstå hela människan i dess sociala miljö, vilket innefattar känslomässigt, kroppsligt, praktiskt och reflexivt (Douglas 1977/2010, ss. 3–5). Något som torde vara av vikt för denna studie för att kunna få med och förstå samtliga

aspekter elitidrott innefattar. Genom det existenssociologiska perspektivet kommer nedanstående teorier förstås, tolkas samt analyseras genom.

3.2 Weber och hans kall

Max Weber beskriver upplevelsen av att vara kallad och utvald till sitt yrke som en bestämmelse. Han talar om exempelvis politiker och hur de många gånger känner sig kallade för sitt yrke. Det innebär enligt honom att individen lever för sin uppgift eller kall istället för att leva av sin uppgift. I vilket när individen lever av sin uppgift istället drivs av ekonomi, karriär eller status. Weber tolkar det istället som att kallet har en betydande och primär roll för hur individer agerar i samhället. Att tjäna sitt kall blir ett medvetet val för att skapa en personlighet och kunna få utlopp för sin individualisering. Det är detta som enligt Weber innebär att när människan hänger sig till något större skapas även vår meningsfullhet (Weber 1919/1994, ss. 318, 352–353). Detta kall kan dock även bidra till en negativ faktor i form av höga prestationskrav, samt svårigheter att säga nej och skapa egna gränser för att säkerställa att individen inte blir orkeslös (Andersson 2002; Kollind 2003; Greiff 2006). Weber talar även hur viktigt det är i sitt kall att lyckas behålla en viss distans till sitt kall, detta då det annars kan bli för överväldigande gällande att lyckas vara passionerade över sitt yrke samtidigt som du ska lyckas vara rationellt i ditt tänkande gällande andras dömande av dig. Detta är något som denna studie ämnar förstå via det existenssociologiska perspektivet när det handlar om livsval och passion. I denna studie blir det aktuellt att granska huruvida elitidrottarna upplever en känsla av att vara utvald till sin sport, eller om det är en annan drivkraft som de haft när de gjort sitt yrkesval.

3.3 Habitus, kapital och fält

I Bourdieus (2008) teoretiska begrepp habitus anses det finnas vissa primära delar som är intressant för denna studie. Dels för att han med sina teorier försöker förstå ett fenomen både subjektivt och objektivt. Habitus handlar om vilka sociala relationer och strukturer vi som människor redan i tidig ålder ingår i eller blir utsatta för. Det kan handla om skola, familj och människors uppväxter (Bourdieu 2008, ss. 86–87). Men habitus belyser hur dessa faktorer påverkar vår föreställning om omvärlden i ett tidigt skede, och även våra handlingar. Hur dessa handlingar kan påverka omvärlden genom att vi antingen bekräftar eller förkastar den föreställning vi hade när vi själva gav oss in i något (Broady 1991, s. 225). Bourdieu (1993) pratar också om hur dessa föreställningar eller fält kan se olika ut beroende på exempelvis klasstillhörighet. Det han menar med detta är hur något som anses vara prestigefyllt i en grupp, inte behöver anses prestigefyllt i en annan grupp. Att det därför oftast blir en reflektion över vilken klass, politiska åsikter eller yrke individer tillhör eller är uppväxt med (ss. 17–20). Habitus är således inget som endast existerar på individnivå utan även inom exempelvis en skola, familj eller samhällsklass. Något som kan anses vara högst relevant eftersom elitidrott innehar en viss status i samhället, men den kan inneha både en högre eller lägre status beroende på hur samhället värderar de olika sporterna (Broady 1991, s. 227).

De kapital som Bourdieu (1993) belyser i sin teori är ekonomiskt, kulturellt, socialt och symboliskt kapital. Det ekonomiska kapitalet handlar om var individer befinner sig i något som Bourdieu (1993) kallar det sociala rummet, alltså hur den samhällstillhörigheten personer har påverkar vart de står politiskt samt vilka fritidsintressen de har (ss. 16–17, 305–306). Det kulturella kapitalet påverkas av det ekonomiska kapitalet och styr således de koder som kan finnas inom en specifik grupp, hur individer ska uppträda och ha för åsikter (ss. 309–310). Det kan även handla om hur någon har bytt grupp så som Bourdieu (1992) själv exemplifierar det, att hur han som son till en lantbrukare trots akademiska utbildningar och åstadkommande inte kände sig bekväm och hemma i det nya fältet som han sen ansågs tillhöra (s. 35). Det sociala kapitalet handlar om de kontakter som individer har både privat och professionellt. Hur det påverkar individens möjligheter samt hur någon blir bemött. Hur detta kan ge vissa fördelar

inom särskilda plan (Bourdieu 2000, s. 241). Till sist finns det symboliska kapitalet. Ett kapital som är återkommande i denna studie. Detta eftersom Bourdieu (2000) här talar om en persons anseende och kändisskap. Det är därför oftast en skapelse av andra ovanstående kapital och hur individer kan inneha en viss titel eller namn som gör dem mer ansedda för omvärlden (ibid). Det kan ge auktoritet och habitus styr hur åtråvärt det värderas för omvärlden (Broady 1991, s. 228).

Ett komplement för att förstå denna studie är Bourdieus (1993) teori om fält. Detta begrepp ses som intressant för denna studie eftersom vissa av respondenterna inte har växt upp i en idrottsfamilj medan andra har gjort det. Det som menas i fältteorin är i vilket socialt rum en individ befinner sig i (s. 23). Hur det kan vara en kamp om olika fördelar eller för att vara kvar i ett visst fält eller att det sker en förflyttning av fält likt den beskriven Bourdieu (2000) själv varit med om (s. 143).

3.4 Roll och identitet – en samverkan eller opposition

Studien kommer att utforska elitidrottarnas upplevelser genom teorin om roll och identitet. Denna teori kommer förstås genom det existenssociologiska perspektivet. Varför det anses relevant för studien är till följd av den offentliga roll som elitidrottare många gånger hamnar i, oavsett om de önskar detta eller inte hör det nästintill yrket till.

Begreppet roll kommer förstås utifrån Erving Goffmans teori om den främre- och bakre regionen (Goffman 2014). Där den främre regionen är en plats där individen är som mest synlig eller utsatt för sin omgivning och därför enligt Goffman (2014) kan inta en roll för att passa in i omvärldens struktur. Individens agerande och beteende i den främre regionen kan således komma att ligga till grund hur omvärlden ser och värderar den enskilda individen (ibid, s. 97). Detta är något som elitidrottarna kan tänkas uppleva på grund av den kommersialisering som hela tiden sker av idrotten och lyser ett strålkastarljus på elitidrottaren, intresset finns därför av att granska hur elitidrottarna själv upplever denna offentliga roll som många gånger hör till.

Det som Goffman (2014) istället kallar för den bakre regionen handlar om den struktur eller plats där individen inte behöver skildra en roll utan istället helt kan slappna av i sig själv. Den bakre regionen är därför separerad från den främre regionen och en plats utanför strålkastarljuset (ibid, ss. 101–103). Hur upplever elitidrottarna deras karriärer utifrån medias roll och den offentligheten som många gånger kommer med yrket är något som är relevant för denna studie. Kan detta påverka hur de upplever sin karriär mer negativt eller positivt och hur påverkar det i sin tur deras känsla av existentiell meningsfullhet.

3.5 Självstyrningen och din tilltro till självförmåga

Att vara elitidrottare är det ingen som anser vara något som vi alla kan ta oss an. Det talas många gånger om att individer behöver en fallenhet för något och att tro på sig själv för att nå en nivå högre än alla andra. Detta är något som denna studie kommer förstå via Banduras (1994) teori om självförmåga. Bandura förklarar det på så vis att teorin om självförmåga handlar om individens egna tilltro av sin förmåga att klara av en viss situation. Hur stark denna tilltron är handlar således om i vilken grad individen upplever sin självförmåga, alltså hur individer känner, tänker och motiverar sig själv. Bandura beskriver det vidare hur det handlar om att denna tilltron gör att vi kan bli mer eller mindre målmedvetna och om vi försöker förkroppsliga ett mål eller inte, något som anses vara högst relevant i denna studie om elitidrottare. De har trots allt förkroppsligat något som många inte gör både fysiskt och mentalt, det borde därför anses vara på det vis att elitidrottare har en hög tilltro gentemot sig själva. Elitidrottarens tilltro, likt oss andra, är föränderlig och kanske mer avgörande beroende på hur det går i en match, ett kval eller en klubbsignering. Hur elitidrottare laddar om efter en dålig match är något som denna teori kan vara behjälplig för att förstå samt för att förstå de prestationskrav som finns. Detta är

nämligen något som Bandura beskriver som kognitiva processer och hur målmedvetenhet regleras av våra tankar och inställning på när vi vill förkroppsliga något. Har individer en högre tilltro till sig själv är det därför enligt honom mer troligt att du sätter en tydlig målsättning, något som individen starkt vill uppnå och därefter sker en process där en plan skapas för att nå detta mål. Visualisation av att detta scenario uppfylls är därmed mer vanligt hos individer med stark tilltro till sin självförmåga än hos de med lägre tilltro till sin självförmåga (s. 4). Bandura (1994) talar således om hur individer kan självstyra sina egna beteenden. Detta genom att observera, bedöma och sen ge respons gentemot sig själv. Något som förmodligen är ett beteende och metod som de flesta elitidrottare tillämpar.

4 Metod

4.1 Kvalitativ ansats och dess fenomenologi

Studien är kvalitativ med en fenomenologisk ansats som tar sin utgångspunkt i respondenternas egna upplevelser av i detta fallet sin elitkarriär, och hur det är att ha ett yrke som många gånger beskrivs även som en passion. För att skapa de bästa förutsättningarna för att samla in den empirin som kunnat besvara studiens syfte, är det väldigt viktigt att studien genomförs på ett uppmanande vis där respondenterna känner sig bekväma och får utrymme att svara öppet på intervjufrågorna. Intervjufrågorna behöver ha de rätta förutsättningarna som krävs för att lättare skapa en förståelse för hur elitidrottare upplever sina karriärer och att ha en passion som yrkesroll utifrån det existenssociologiska perspektivet. Den orientering studien kommer att förhålla sig till är således fenomenologin. Fenomenologins syfte är att söka förståelse i hur individen upplever sin verklighet, samt skapar mening i dennes värld. Detta genom att försöka tolka individens upplevelser så som de själva upplevt dem. Fokus ligger således på individens egen upplevelse och inte på de yttre faktorer som kan tänkas forma individen, dock utan att förkasta förbindelsen med de yttre faktorernas påverkan (Bryman 2011, s. 32).

4.2 Datainsamlingen via semistrukturerade intervjuer

Vikten i denna studie har varit att respondenterna upplevt det utrymmet som krävs för att kunna berätta sina upplevelser och historier, det är trots allt deras upplevelser och livshistorier som kommer ligga till grund som empiri för resultatet och diskussionen. Till varje intervju användes därför samma intervjuguide, dock kunde det tillkomma följdfrågor som dök upp utifrån respondentens utsaga eller för att säkerställa att den empirin som behövs för studien samlas in (bilaga 1). Empirin har således samlats in via kvalitativa intervjuer som har varit semistrukturerad. Den semistrukturerade intervjuformen särskiljer sig från den strukturerade intervjuformen på så vis att den tillåts vara mer öppen för respondenternas svar. Kvalitativa intervjuer grundar sig i att respondenten ska kunna anförtro mer breda och detaljrika svar, jämförelsevis från exempelvis en kvantitativ intervjun som har ett upplägg istället ska kunna generera raka svar som i sin tur snabbt ska kunna koda och analyseras (Bryman 2011, s. 413). Eftersom studien har en fenomenologisk inriktning hjälper den semistrukturerade intervjuformen till att skapa djup och bredd eftersom den är flexibel och många gånger lämnar ett stort utrymme för breda svar eller följdfrågor, som kan ge resultatet en djupare betydelse. Bredden som intervjuformen lämnar utrymme till skapar möjligheter för att respondenternas erfarenheter och livsvärld ska kunna framträda på ett djupare vis. En strukturerad intervjuform ger däremot inte samma möjligheter för att skapa djup i studien (ibid, s. 415).

4.3 Det målstyrda urvalet

Med min tidigare erfarenhet av att finna respondenter som är elitidrottare valde jag att inte göra alltför många avgränsningar som kunde hindra möjligheterna till att få respondenter. Det har därmed tagits ett medvetet val att vara öppen för respondenter som haft en elitidrottskarriär på heltid eller deltid, samt att karriären redan kunnat vara avslutad. Detta eftersom det borde kunna ge mer djup till studien och fler dimensioner. Urvalet har således varit målstyrt då det inte är

gemene man som kvalificerar sig för att ha en elitidrottskarriär. Det målstyrda urvalet är därmed ett strategiskt val eftersom de behöver kunna besvara studiens syfte (Bryman 2011, s. 392). De kriterier som varit viktigt att uppfylla i denna studie har således varit att respondenten utövat sin idrott på högsta nivå inom sin sport, samtidigt som det har ansetts vara en heltid eller deltidssyssla. Via det målstyrda urvalet fick jag även möjligheten att ta del av ett snöbollsurval vid en av fallen. Ett snöbollsurval innebär att via kontakt med en individ i sin tur kan bli hänvisad vidare till en annan individ som uppfyller samma kriterier och på så vis blir en del av studien (ibid, s. 197). Tillslut var det sju personer som valde att medverka i studien. Sex stycken som varit aktiva inom lagsporter och en inom en individuell sport. Fem stycken av respondenterna är män och två stycken är kvinnor, de sporter som representeras är fotboll, handboll och en idrott inom kampsport. Genom den professionalisering som gjorts av framförallt den manliga idrotten då detta som Peterson (2005) förklarar är en konstruktion som skapats av män för män, har antalet kvalificerade kvinnor varit betydligt lägre än antalet män. Något som påverkar antalet möjliga respondenter till studien, och hur vissa kvinnor hamnar utanför även fast de varit aktiva på högsta nivån men inte haft möjligheten att ha idrotten som en deltids- eller heltidssyssla. Respondenterna har varit mellan 27–47 år, varav tre stycken idag har avslutat sin elitkarriär och resterande fyra respondenter fortfarande är aktiva. Flertalet av respondenterna har eller har haft en elitkarriär som varit på elitnivå både nationellt och internationellt.

4.4 Studiens valda tillvägagångssätt rörande datainsamling och urval

På grund av den rådande situation som vi i dagens samhälle lever i gällande Covid-19 har nästintill alla intervjuer skett digitalt. Endast en intervju har genomförts genom ett fysiskt möte på ett hotell. De digitala intervjuerna genomfördes genom den digitala videoplattformen Zoom. Detta har i slutändan bidragit till en större möjlighet att nå ut till elitidrottare som idag även lever och/eller är verksamma utomlands.

Intervjuerna varade mellan 55–125 minuter och spelades in. Den primära tanken var att intervjuerna inte borde ta mer än max 90 minuter. Men eftersom vissa av intervjuerna blev väldigt djupgående på grund av öppenhjärtiga samtal med långa och detaljerade svar från respondenterna var det vissa av intervjuerna som översteg denna tidsram. Detta är något som dock endast visat sig vara mycket positivt för studien eftersom det bidragit till en djupare förståelse och inblick i respondenternas upplevelser. Något som öppnar upp för en mer djupgående analys och att det är ett ämne som även respondenterna anser vara viktigt att lyfta.

Intervjuerna planerades in i mitten av studiens gång och transkriberades kort efter att de genomförts. Transkriberingen av samtliga intervjuer har genomförts på ett likvärdigt vis, där även situationer som uppstått har beskrivits i form av skratt, tveksamheter eller förändrad samtalston har beskrivits i textform. När samtliga intervjuer varit transkriberade har materialet granskats och kodats genom den tematiska analysen som legat till grund för studiens resultat.

4.5 Elitidrottarnas inbjudningar

Eftersom jag haft en del förkunskap gällande hur svår målgruppen för denna studie är att nå började jag söka respondenter i ett väldigt tidigt skede. Mitt första steg var att dela en efterfrågan för respondenter på mina sociala medier så som Facebook, Instagram och LinkedIn. Detta för att det många gånger resulterar i att efterfrågan får en stor spridning. Detta ledde till en respondent. Vissa bekanta kontakter kontaktades direkt och detta genererade tre stycken respondenter. Resterande respondenter kontaktades direkt av mig via LinkedIn eller Instagram och valde därefter att medverka. Samtliga respondenter fick således en formell inbjudan skickad till sig. I denna inbjudan förklarades studien syfte och mål samt även en information som förtydligar att individernas identitet kommer förbli oidentifierade genom hela studiens gång, samt att det alltid finns ett fritt val med rätten att när som avsluta sin medverkan (Bryman 2011,

s. 131). Jag valde även att skicka ut inbjudningar till diverse idrottsföreningar och klubbar där jag informerat om mitt syfte med studien, och där jag frågade ifall de var villiga att dela detta med deras elitidrottare. Detta var dock något som inte genererade några respondenter och någon återkoppling på mitt mail och inbjudan från föreningarna lyser fortfarande med sin frånvaro.

5 Bearbetning och analys

5.1 Abduktiv slutledning

När intervjuerna och transkriberingen var slutförd bearbetades dessa för att finna kopplingar till den teori samt tidigare forskning som studien utgår ifrån. Detta är något som görs via olika slutledningsförfaranden. Dessa förfaranden finns i tre olika former inom samhällsvetenskapen, vilka är deduktion, induktion och abduktion. Deduktion är ett förfarande som menar att studien utgår från att en eller flertalet begynnelse teorier ska kunna styrkas eller avfärdas. Motsatsen till detta är induktion som är ett förfarande som istället menar på att en studies resultat är det som i sin tur framställer teorin (Bryman 2011, ss. 26–28). Det tredje förfarandet är det som kallas abduktion och är även det förfaringsätt som används i denna studie. Den abduktiva slutledningsförfarandet menar Brandén (2015) är en kombination mellan den deduktiva och induktiva ansatsen (ss. 7–8). På så vis att kombinationen mellan kunskapen av en begynnelse teori och införskaffad empiri kan båda styrka en teori eller bidra till att en helt ny teori tar form med utgångspunkt i hur resultatet analyseras (ibid). Det innebär att analysen fortlöper med en fot i teorin och den andra i empirin för att på så sätt utveckla en friare tolkningsmöjlighet och intressant analys. I början av studien hade jag identifierat ett fåtal teorier som ansågs vara relevanta och hjälpsamma för analysen av materialet och studien. Dessa teorier har även funnits till grund vid utformningen av den intervjuguide som samtliga respondenter besvarat, men däremot har inte alla intervjufrågor varit formade utifrån teorierna utan vissa har varit mer oberoende för att se ifall det dyker upp något nytt som inte motsvarar teorierna. Då målet med studien inte är att varken styrka, avfärda eller skapa nya teorier ansågs det abduktiva slutledningsförfarandet är rätt väg att gå. Att istället tolka och analysera respondenternas historier och upplevelser utifrån hermeneutikens principer, för att därefter kunna koda dessa olika upplevelser genom den tematiska analysen, blir målet att istället försöka utröna vilka teorier som är tillämpbara i det specifika fallet och utröna om det finns andra faktorer som kan leda till nya perspektiv och hypoteser som påverkat elitidrottarnas upplevelser av att ha sin passion som yrke.

5.2 Tematisk analys

I denna studie har jag valt att använda mig av en tematisk analys som huvudsakligt angreppssätt. Detta är väldigt vanligt när det gäller just kvalitativ empiri, och innebär helt enkelt att du skapar teman utefter det material som studien fått in. De teman som skapats har uppkommit i samband med att intervjumaterialet som transkriberats har undersökts och analyserats. Det är väldigt viktigt att detta görs med en noggrannhet då resultat och analys helt kommer utgå från den tematiska analysen och vad som framkommit (Bryman 2011, s. 528). För att kunna skapa teman som är relevanta för studien är det därför essentiellt att temana som utformas görs med en detaljrikhet samt att processen ständigt håller en flytande dialog med materialet (Becker 2008, s. 121). Denna dialog hölls flytande genom att hela tiden försöka hitta likheter och olikheter i respondenternas utsagor, genom att ideligen kunna gå tillbaka i materialet för ytterligare analys. De teman som denna studien tagit avstamp i för resultatanalysen blev slutligen;

- *Hur idrotten blev mitt liv*
- *Elitidrottsvärlden, en verklighet eller dröm*
- *Kravprofil = prester, prester, prester*
- *Den som ger sig in i leken, får leken tåla*
- *När elitidrotten når bakom kulisserna*

- *Enbart en passion eller ett kall i livet*
- *Vem är jag och mina förmågor*

5.3 Hermeneutikens betydelse för tolkningen av studien

Eftersom studien utgår från det fenomenologiska synsättet har det även varit aktuellt för ett annat synsätt som kan knyta an till fenomenologin, genom att ligga till grund för och hjälpa till att rama in studien. Detta begrepp och synsätt som anses vara relevant för studien och som kommer hålla handen med fenomenologin är hermeneutik. Hermeneutik betyder tolkningslära, här blir alltså den centrala idén att forskaren som tolkar ett specifikt material hela tiden ska försöka förstå och få fram meningen med materialet utifrån samma perspektiv som dess upphovsman. Hermeneutiken knyter alltså an till fenomenologin på det vis att jag ska försöka tolka respondenternas utsagor så som de önskar att de ska bli tolkade. I denna studie är det respondenterna som är materialets upphovsman och strävan blir således att lägga fokus på i vilken social kontext som texten skapats. För att sedan utifrån detta materialet förstå respondenternas utsagor genom den mening som de försökt förmedla. Samtidigt som jag tar hänsyn till att tolka det utifrån studiens primära syfte och ur en läsares perspektiv, blir fokus därför att försöka förmedla det som respondenterna önskar förmedla i enlighet med studiens syfte (Bryman 2011, s. 507).

5.4 Hur tillförlitlighet skapats i denna studie

Målet med denna studie har alltid varit att ha fokus på respondenternas upplevelser och erfarenheter. Därför har den fenomenologiska inriktningen varit en given väg att gå. I en kvalitativ forskning är det dock viktigt att skapa tillförlitlighet för den empiri som finns, alltså att tolkningen som görs av respondenternas utsagor ska kunna accepteras och förstås till omvärlden och att en rättvis bild har skapats. För att säkerställa detta i den mån den går finns det vissa kriterier som du utgår från. Dessa är trovärdighet, överförbarhet och pålitlighet (Bryman 2011, s. 354).

Trovärdighet, vad är det och hur kan det uppnås? Jo, trovärdigheten handlar om hur bra en forskare lyckas förmedla de upplevelser och erfarenheter respondenterna delat med sig av. I studiens fall handlar det om hur en elitidrottare upplever sin verklighet av att ha idrotten som arbetsplats. Det handlar därför om att denna studie i detta fall ska lyckas att förmedla det som elitidrottarna velat dela med sig av och på det vis skapa en bild av dess sociala verklighet som i sin tur kan förstås av omvärlden (ibid). Någoting som uppnås lättast genom att vara neutral i redogörelsen om de teoretiska anknytningar som kan finnas genom tidigare forskning och teorier. Genom att sedan binda samman de teoretiska anknytningarna med hjälp av citat och en diskussion hoppas studien kunna förmedla den verklighet som elitidrottarna lever i.

Nästa begrepp som är viktigt för tillförlitligheten är överförbarhet. Fokus ligger här på att hela tiden kunna förse läsaren med fylliga och detaljerade beskrivningar rörande studiens kontext. Eftersom kvalitativ forskning i många fall utgår från ett mindre antal respondenter och därmed urval är det av stor vikt att skapa djup istället för bredd. Det behövs därför djupa utsagor och beskrivningar för att kunna förmedla den upplevelse elitidrottarna delat med sig av, och tillämpa detta på ett vis som läsaren förstår och har kunskaper inom (ibid, s. 355).

Sist men inte minst kommer begreppet pålitlighet. Pålitlighet handlar om att ständigt kunna redovisa forskningens delar och process, samt att den ska vara öppen för omgivningen att läsa. Det behövs för att exempelvis de som kommer bedöma arbetet ska kunna känna sig trygga i att hanteringen och appliceringen av studien har skett på ett korrekt och legitimt vis genom hela processens gång. Samma gäller även grunden rörande de teoretiska slutsatser som är en likväl viktig del när det gäller att bedöma arbetets pålitlighet (ibid). För att möta kriteriet om

pålitlighet har jag därför valt att tydligt redovisa och definiera teoretiska begrepp, redogöra samtliga metodiska vägval, empirin med hjälp av relevanta och stärkande citat, den tematiska analysen och att på tydligast möjliga sätt redogöra för hur jag resonerar gällande den kopplingen som gjorts mellan empiri och teori i diskussionen.

5.5 Min förförståelse och mina föreställningar inför studien

När jag valde att göra denna studie grundades det ifrån en förförståelse för ämnet. Denna förförståelsen och intresset har främst uppdragats på grund av den tidigare studie som jag gjort gällande elitidrottarens omställning till livet efter elitkarriären. I den tidigare studien uppdragades det nämligen mycket om själva prestationskraven som existerade när elitidrottarna fortfarande var aktiva, och att det ibland kunde vara en aspekt av varför de valde att sluta. En av respondenterna i den studien tyckte att det var någonting som borde studeras mer, om vad alla prestationskrav och övriga krav gör med en människa. Efter det stod det klart för mig att det var det jag ville göra, men jag hade såklart en viss förförståelse från andra tidigare respondenter på grund av detta. Andra föreställningar som jag fått har media såklart varit en stor del utav, eftersom det varit en ganska stor mediabevakning gällande just nedtystningar som sker inom idrottsförbund det senaste året. Men efter min förra studie skapades även en medvetenhet som inte fanns tidigare, och jag började nu reagera ännu mer på hur hårt elitidrottare blir bedömda och hur kommentatorer eller omvärlden hela tiden utsätter dem för en ranking utifrån deras prestationer. En nyfikenhet hos mig har därför väckts gällande hur det är att vara personen bakom elitidrottaren som ständigt blir bedömd. Elitidrotten är sällan något som jag läst om, eller snarare aldrig i den utbildning jag har inom arbetsvetenskapen. Det har varit mycket läsning och studier gällande arbetsbelastningen inom arbetsmarknaden, de krav som finns, vad detta kan göra med en individ och det obetalda arbetet. Men för de som har ett mer unikt arbete som inte majoriteten håller är det desto tystare inom arbetsvetenskapen.

Hur möter egentligen elitidrottare de krav som ställs på dem från omvärlden och vad kan en arbetsplats som elitidrottsvärlden göra med en individ. Är den bra och häftig som många av oss tror, eller finns det en baksida av även den arbetsplatsen och de hårda krav som elitidrottare lever under. När jag påbörjade denna studie hade jag en del förkunskaper om elitidrottarens omställning, men inte någon djupare kunskap i hur det är att leva som elitidrottare dagligen. Jag hade en föreställning om att det antagligen inte är superenkelt alla gånger utifrån vad min tidigare studie bidragit med för empiri. Föreställningen blev därför att det är någonting som fler borde leva med bakom kulisserna men inte yttra utåt. I och med denna förförståelse och viss förkunskap som jag haft har det dock inneburit att jag kunnat göra avgränsningar som är relevanta men framförallt rimliga. Det har också lett till att lättare kunna anpassa mitt målstyrda urval och en intervjuguide som varit på fin svenska, lagom mycket anpassad för att både få svar men samtidigt öppna upp för ett djup i respondenternas utsagor.

Precis likt min förförståelse kan bidra till en positiv avgränsning kan den även bidra till en mer kritisk. Det finns en risk att vissa infallsvinklar går förlorade som kanske hade fått komma till uttryck om inte min egna förförståelse färgat studien åt ett visst håll eller stämmer överens med varandra. Becker (2008) kallar detta för substantiella föreställningar och delar samma åsikt som Herbert Blumer (1969) innehar rörande att den förkunskap som vi har när en studie görs (Blumer 1969 se Becker 2008, ss. 21–23). Det som fenomen som båda forskarna beskriver är att trots att vi inte vet hur det är att leva i samma kontext som respondenterna, i mitt fall som en elitidrottare. Slutar vi ändå upp i en värld med en uppfattning av att vi enkelt kan förstå sig på deras verkligheten, men att den uppfattningen egentligen är präglad av alla de förutfattade föreställningar som vi har från omvärlden (Becker 2008, ss. 23–24). Mina respondenter är dessutom ett hårt mediabevakat urval som i många fall ses som odödliga och levande i ett annat universum. Därför finns det ännu mer förutfattade meningar och stereotyper om elitidrottare eftersom deras liv sätts på display för oss andra att åskåda.

Jag ser det däremot som sådant att vi aldrig kan gå in i någonting utan en viss föreställning eller förutfattade meningar. Som jag nämnde ovan gjorde trots allt denna förförståelse och kunskap som jag skapat i en tidigare studie att jag valde just detta fenomen att studera. Därför borde vi inte förkasta all vår förkunskap och förförståelse för den kan också hjälpa oss att ta del av det som även faller utanför ramen av vad vi redan tror oss känna till (Kvale & Brinkman 2009, s. 226).

Jag är dock väl medveten om att mina förkunskaper och föreställningar kan och kommer påverka hur jag tolkar och uppfattar min egen studie och dess resultat. Jag har därför medvetet utformat en intervjuguide som är avgränsad men med tillräckligt öppna frågor för att elitidrottarna själva ska kunna berätta och dela med sig av upplevelser och erfarenheter som varit viktiga för dem. På detta sätt har jag alltid varit öppen och framförallt villig i att de ska utmana och öppna upp min lyhörddhet för att motsäga min förförståelse. Det har i min synvinkel även lyckats då jag redan under processens gång fått en annan förståelse och föreställning om hur livet som elitidrottare faktiskt ser ut. Något som jag är övertygad kommer ändras och utvecklas flera gånger om till dess att denna studie är helt klar och analyserad.

5.6 Etik

Den etiska aspekten av en studie ska inte förglömmas. Det finns nämligen via vetenskapsrådet fyra olika grundläggande huvudkrav som alltid ska följas inom den humanistiska- och samhällsforskningen. De krav som existerar är; informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet.

Informationskravet grundar sig i att de respondenter som medverkar ska få kännedom om studiens syfte, att deras medverkan är helt frivillig och att den när som kan väljas att avbrytas. Detta är någonting som har klargjorts för respondenterna i den officiella inbjudan samt innan intervjuerna startades, i inbjudan samt innan intervjun påbörjades delgavs även respondenterna informationen och frågan om de godkände att intervjuerna spelades in (Bryman 2011, ss. 131–132). Samtyckeskravet innebär att respondenterna själva kan styra över sin medverkan. Att det medverkade i studien av egen vilja, och att det därför inte förekom någon mutning eller övertalande.

Konfidentialitetskravet behandlar den process som pågår vid insamlingen av de uppgifter som framkommer under studiens gång, exempelvis att elitidrottarna ska förbli avidentifierade under hela arbetet. Med respekt för elitidrottarna och deras i många fall känsliga positioner som offentliga roller har fingerade namn använts när resultatet presenteras. Ett medvetet val har gjorts i avidentifieringen att undanhålla deras namn, ålder, hem och bostadsort, förbundstillhörighet och unika meriter eller titlar. Detta för att minska möjligheterna att kunna utröna vilka respondenterna är, både för läsare och respondenterna emellan. Empirin som finns i form av inspelningar och transkriberingar har endast funnits i min ägo och därmed inte anförtrotts till någon utomstående part (ibid, ss. 135–136).

Det sista kravet är nyttjandekravet och berör det faktum att de insamlade uppgifterna endast får användas till studiens ändamål (ibid, s. 132). Eftersom det inte finns någon nytta eller behov av materialet som spelats in samt transkriberats efter studiens slutförande och godkännande av examinator, kommer allting därefter raderas. Det enda som kommer finnas att presenteras då är det färdiga examensarbetet.

6 Resultat

6.1 Presentation

De respondenter som valt att medverka i studien har meriter som imponerar när det kommer till sportsliga kvalifikationer. Några av dem skulle kunna utgöra några av Sveriges främsta elitidrottare. Samtliga har fina meriter inom SM, VM, OS och internationella samt nationella ligor eller mästerskap. Detta har med stor sannolikhet bidragit till ett djup i den empirisamling som skett då det har funnits mycket för respondenterna att dela med sig av i deras livsupplevelser inom deras idrott. För att lättare tillåta sig att försjunka ner i respondenternas upplevelser har de tilldelats fingerade namn, så att vi som läsare på ett mer naturligt vis välkomnas in i deras verklighet.

- *Johan*, fotbollsspelare som fortfarande är aktiv med meriter både på nationell och internationell nivå. Han spelar på a-lagsnivå och har spelat matcher för Sveriges landslagstrupp.
- *Maria*, fotbollsspelare som idag inte längre är aktiv. Hon har meriter på både nationell och internationell nivå och har spelat i Sveriges landslagstrupp under många år. Har hunnit med att ta flera fina meriter under både SM, VM och OS.
- *Simon*, fotbollsspelare som fortfarande är aktiv med meriter på både nationell och internationell nivå. Han spelar på a-lagsnivå och har spelat matcher för Sveriges landslagstrupp.
- *Kenneth*, fotbollsspelare som fortfarande är aktiv med meriter nationellt på a-lagsnivå. Har spelat inom flera olika klubbar på högsta nivån i Sverige.
- *Nina*, fotbollsspelare som fortfarande är aktiv. Har en lång elitkarriär på både nationell och internationell nivå. Spelar i Sveriges landslag och varit aktiv i landslaget i många år med flertalet fina meriter inom både VM och OS.
- *William*, handbollsspelare som inte längre är aktiv. Han har meriter på både nationell och internationell nivå. Har även spelat i ett internationellt landslag med erfarenhet av både VM och OS.
- *Niklas*, kampsportare som inte längre är aktiv. Utövat sin kampsport på den högsta nivån på flertalet nationella och internationella mästerskap, däribland flertalet vunna titlar. Även varit uttagen och representerat Sverige i OS för sin idrott.

6.2 Resultatanalys

6.2.1 Hur idrotten blev mitt liv

Många av respondenterna började tidigt med sin idrott. Men inte alla. Däremot finns ett genomgående tema hos de respondenterna som startade tidigt, nämligen hur föräldrarna varit ett stort stöd för att de ska kunna utföra inte bara den idrotten de senare kom att utföra på elitnivå, utan i många fall även andra idrotter. Vissa föräldrar har själva varit tränare eller på annat vis delaktiga i idrotten eller laget, något som beskrivs varit en stor fördel för respondenternas möjligheter att avancera. Föräldrarna har tittat på alla matcher och ställt upp med allting som kan tänkas behövas för att stötta sina barn. Hur pratet har gått hemma gällande att satsa på idrotten eller inte, om det funnits andra önskemål från föräldrar har också dykt upp

med en del olika upplevelser. Vissa har inte pratat om annat än idrott, medan andra inte bara pratat om utbildning men också satsat på den.

”Han var inte tränare, men han var alltid med i laget som en liten bakgrundsfigur som alltid var med på träningen och hjälpte till och sponsra, skjutsa hit och dit... så jag hade verkligen tur för det var en stor trygghet när jag var liten framförallt, han var ju alltid med” (Johan)

Johan beskriver det som en stor trygghet i att hans pappa alltid var delaktig i laget. Hur hans pappa alltid fanns med oavsett vad det gällde och hur detta var någonting som var ett stort stöd för honom i hans uppväxt. Han förklarade vidare att han på grund av detta aldrig behövde leta skjuts utan hur han hade turen i hur dels hans pappa var stöttande, men han nämner även hur båda föräldrarna alltid ställde upp. Men stödet i uppväxten kan även ta en annan form, som sådan hos en lärare.

”Eftersom sporten var så pass ung och inte så utvecklad i mitt hemland, så var mina föräldrar bara mest nyfikna över handbollen, de följde med och tittade då och då men jag var så pass gammal och självständig så de behövde inte skjutsa mig någonstans... men det var framförallt min lärare i skolan som var en förebild han var en av de bästa spelarna och tog sporten på högsta allvar” (William)

Eftersom William började med handbollen senare rent åldersmässigt än vad som förekommit hos andra respondenter beskriver han också sitt stöd på ett annat vis. Han förklarar hur hans föräldrar alltid varit stöttande och gått på viktiga matcher men att behovet för skjuts inte har funnits utan detta har han istället löst ut själv. Handbollen var i hans hemland inte den största eller främsta idrotten nationellt, utan en sport som har varit och är under utveckling vilket han beskriver ledde till att hans föräldrar var mer nyfikna över handbollen. William beskriver närmre hur mentaliteten hos hans föräldrar och familj varit att det du tar dig an, ska du också genomföra på allra bästa sätt. Han beskriver vidare hur kulturen i hans familj har tillämpat denna mentalitet både inom idrott men även hur pratet gått angående utbildning. I Williams familj har det varit viktigt att du tänker på att det finns någonting att falla tillbaka på om idrottskarriären inte går hela vägen.

”Min pappa ställde ganska höga krav på mig, att ska man göra någonting ska man göra det ordentligt [...] de hade starka åsikter om vikten av att göra färdigt skolan, göra färdigt universitetet så att man alltid hade något att ramla tillbaka till” (William)

Här berättar William om de högra krav som funnits på honom att alltid göra sitt bästa men också hur viktigt det varit att tänka på utbildningen, ifall det oturligt nog inte skulle bli att han lyckades bli professionell handbollsspelare. Han har även under hela sin elitkarriär alltid haft andra arbeten vid sidan av och har idag ett eget företag. För andra respondenter har det sett annorlunda ut, något som Nina berättar mer om.

”Min familj är inte en liksom universitetsfamilj eller akademiker så på det sättet så det var ingen stor grej hur man skulle ta sig vidare, som sagt det var så tidigt för mig att det var fotboll så det var inte någon som sa att du ska plugga det här för att bli det där” (Nina)

I Ninas fall var det tydligt redan från ung ålder att det var fotbollen som hon skulle hålla på med, och eftersom hon beskriver hur hon inte kommer från en akademisk familj fanns det aldrig någon press på att göra eller säkra upp med någonting annat. Hennes familj var väldigt aktiva inom olika sporter på olika vis. Det var därför fotbollen som gällde för Nina, och det visste hela familjen om och stöttade henne i.

Något som samtliga respondenter upplevt är stödet från sina familjer och framförallt föräldrar. Hur stödet sett ut kan skilja sig åt men den gemensamma faktorn är hur nära och kära alltid verkar funnits där på ett eller annat sätt. Om stödet däremot funnits i form av att det varit en

given yrkesroll att satsa på har visat sig skilja sig åt. Vissa har predikat vikten av att ha en utbildning i grunden, medans andra bara fokuserat på idrottens möjligheter.

6.2.2 Elitidrottsvärlden, en verklighet eller dröm

Vilka förväntningar som fanns innan elitidrottarna blev just det, elitidrottare och tog steget in i denna elitidrottsvärld är fascinerande och hur de i mångt också förklarar hur föreställningen förändrades. Vissa har haft en tro att det kommer bli glassigt, andra har inte haft några speciella föreställningar alls. Ibland stämde bilden som fanns innan överens, men ibland inte. Samtliga av elitidrottarna upplever även att omvärldens syn på elitidrott många gånger inte stämmer överens med deras faktiska vardag, utan hur de finns mycket olika fördomar och föreställningar. Hur vissa i omvärlden är väldigt positiva medans andra kan vara ganska så nedvärderande i sina åsikter om elitidrottare och dess värld. Många gånger har även elitidrottarnas egen bild av elitidrottsvärlden förändrats med årens gång. Hur den högre nivån många gånger ger insikten i av vad som faktiskt krävs.

”Jag trodde det skulle vara jättechill man skulle kunna göra vad man vill, man går och tränar på morgonen och chillar så har man en hel dag. Jag trodde man skulle ha tid för allt [...] Men sen har man lärt sig att man får väldigt mycket fritid men väldigt lite ledig tid” (Johan)

Johan delar med sig av hur han trodde att det skulle vara härligt med mycket ledig tid att spela fotboll. Hur han skulle träna, och efter det hinna med att göra massvis med saker. Idag ser hans bild annorlunda ut, han beskriver det som att du har mycket fritid men väldigt lite ledig tid. Fritiden beskriver han på ett vis gällande antalet timmar på ett dygn, du är ganska fri efter ett visst klockslag tidigt på dagen när träningen är slutförd. Johan benämner den lediga tiden på ett annat sätt, och det är hur mycket tid som du faktiskt kan få vara ledig och slappna av. När du inte måste tänka på någonting som har med din idrott, och i hans fall fotbollen att göra. För det är ett ständigt arbete även på din fritid, du behöver vara vaksam över alla val du gör utöver din träningstid eftersom detta kan påverka din prestation och då din karriär. Det är många av respondenterna som upplever samma känsla som Johan beskrivit, hur föreställningen om fritiden inte levt upp till hur det ser ut i verkligheten. Maria beskriver hur hon hade en föreställning av att inte riktigt inse vilket hårt arbete det faktiskt är.

”Man förstod inte innebörden av att det var så hårt jobb och att man blir bedömd så himla mycket. Visst att du blir bedömd på ett normalt jobb, men i fotbollen kan du bli totalsågad. Både i tidningen och av supportrar och din tränare [...] tillslut blev man så van så man bara skrattade åt det, men skulle någon komma på arbetsplatsen och bara Maria du är så jäkla dålig, då skulle man ju bli jätteledsen” (Maria)

Föreställningen av att bli hårt bedömd hela tiden var ingenting som Maria hade räknat med innan hon blev proffs. Hon beskriver därför den upplevelsen som en av de största skillnaderna mot hur verkligheten såg ut, att det var ett hårt jobb och en ständig bedömning från ens omgivning. Men hur detta är någonting som du blir van vid, även fast om det skulle vara samma sågning på en arbetsplats idag skulle det vara oerhört ledsamt och tufft. Simon beskriver även en annan föreställning av hur han trodde att klimatet skulle se ut innan han klev in i det som sedan kom att förändras.

”Trodde nästan att det skulle vara tuffare klimat, framförallt i Sverige. De andra spelarna skulle vara annorlunda, när man var yngre så såg man ju inte dem som människor riktigt för då var dem någon... eh, idol nästan” (Simon)

Det Simon menar med detta är hur han trodde att nu när du spelar med de absolut bästa, som tidigare varit en slags förebild och idol så är det slut med skämten på träningarna och i omklädningsrummet. Något som han märkte snabbt inte stämde utan att de är människor likt alla andra. Eftersom Simon däremot är aktiv på internationell nivå med en elitkarriär inom

utländska klubbar vittnar han också om hur han upplevt ett hårdare klimat utanför Sverige, och att han idag föredrar detta då det är ett mer rakt, öppet och ärligt klimat men fortfarande med en ömsesidig respekt sinsemellan. När det kommer till omvärldens föreställningar om elitidrottare och deras värld har respondenterna stött på diverse olika fördomar från gemene man. Maria berättar följande.

”Jag kommer ju från damfotbollen och där är det ju fördomar... ja det är så mycket fördomar, alla är lesbiska, det har man ju hört sen man var 8 år [...] det är ju andra frågan man får efter man sagt att man spelar damfotboll, men är du lesbisk då? Och att vi inte är värda att spela...” (Maria)

Det som Maria upplevde dagligen i sitt liv som professionell fotbollsspelare, var hur hon och hennes lagkamrater växte upp med fördomen med att kvinnliga fotbollsspelare måste vara lesbiska. Hur den frågan alltid kom som första följdfråga så fort hon berättat att hon är fotbollsspelare. Maria berättar även om hennes upplevelse av att få höra hur omvärlden inte anser att kvinnliga fotbollsspelare är värda att spela, även fast hon delar med sig av hur ingen vågat säga det till hennes ansikte. En annan fördom som Nina lyfter är hur personer utan kunskap och inblick i kvinnlig fotboll tror att de tjänar multum med pengar.

”Som damfotbollsspelare vill jag informera och utbilda om att finanserna inte alls ser ut som på herrsidan, så ha inte förväntningarna ställda på oss, jag tror många tror att bara för att man är fotbollsproffs så tror alla att man är superrik och blir kanske lite förvånade när de kommer hem till oss typ, bor du inte finare? [...] Känner ett behov av att utbilda folk, också för att jag inte vill bli hopbuntad med bortskämda andra lagidrottare typ våra manliga kollegor eller andra sporter där man tjänar väldigt mycket pengar. Det känns så viktigt liksom att verkligheten kommer igenom” (Nina)

Nina som varit proffs i många år och under den kvinnliga fotbollens utveckling, har varit med om flera föreställningar som gemene man har. Däremot betonar hon verkligen framförallt hur hon inte vill förknippas med den manliga fotbollens höga löner eller andra idrotters extrema löner. Att de inte bor så fint som folk förväntar sig, och att det är orimligt att ha samma förväntningar på den kvinnliga fotbollen som den manliga när lönen skiljer sig så mycket åt. Niklas vittnar också om hur en elitidrottskarriär inte är lätt alla gånger.

”Jag har en föreställning om att en elitidrottskarriär är väldigt bra på många sätt, och det är den men det är inte så lätt. För att, det här svenska samhället är inte uppbyggt att ha en elitidrottskarriär. Tillexempel, jag fick barn under min elitidrottskarriär, eftersom jag går på stipendie som jag får från svensk olympiska kommittén så har jag ingen inkomst, vilket gör att det är omöjligt för mig att vara föräldraledig, jag fick 120 kr om dagen. Och så är det för alla de här idrottarna som lever på de här stipendierna, allting blir så svårt när man skadar sig och nu under corona kämpar dem” (Niklas)

Niklas som är kampsportare lever främst på stipendier från SOK, dessa genererar inte mycket pengar och det blir ofta svårt att få ihop till ett normalt fungerande liv. Han berättar hur det många gånger blir kämpigt rent ekonomiskt och att hans föräldrar stöttat upp för att stödja hans elitkarriär. Det blir tufft ekonomiskt vid skador, och nu under covid-19 berättar han om hur många elitidrottare kämpar för att få det ekonomiska att fungera. Han har själv upplevt det totalt omöjligt att vara föräldraledig under sin aktiva karriär, och beskriver hur det svenska samhället inte är uppbyggt för att du ska kunna ha en elitidrottskarriär.

I de föreställningar som elitidrottarna beskriver att de både tidigare har haft eller idag upplever i elitidrottsvärlden, beskrivs ofta också hur det skiljer sig åt i vad som i deras ögon upplevs som sanningen. Att verkligheten inte ser ut som många tror och som de själva en gång trodde. Alla elitidrottare tjänar inte oändligt med pengar, det är inte så lätt som det kan se ut, det finns inget överflöd med ledig tid och alla kvinnliga fotbollsspelare är inte lesbiska.

6.2.3 Kravprofil = prestera, prestera, prestera

Ja, det är nog vad som främst skulle specificeras om elitidrottstjänster skulle utannonseras likt en vanlig platsannons hos arbetsförmedlingen. Prestationskrav ses som något självklart och en del av en elitidrottares vardag, men hur visar sig dessa ständiga kraven, vad finns det egentligen för krav enligt respondenterna. Elitidrottarna beskriver det som att du ständigt behöver vara på tå, göra ditt bästa och ta hand om din kropp och psyke varenda timme på dygnet. Även fast samtliga respondenter varit eniga om många av kraven som ställs, anser även vissa att vilka krav du som elitidrottare har verkar skilja sig, hur vissa kan komma undan med saker som andra inte kan. Att vi som samhälle vänder kappan efter vinden beroende på vilken idrott eller idrottare som det gäller.

"...men säg att du inte presterar som förut, klubbar kollar ju överallt, de ser ju all statistik och allting så det blir att nästa klubb kanske ser, ah men han har spelat en match utav trettio i två år i rad, varför det? Är han för dålig, är han skadad eller vad är det som händer? Och då får man ju ett sämre kontrakt troligtvis från den andra klubben, så det är ju... prestation, prestation, prestation" (Kenneth)

Kenneth som varit med om en skada förklarar hur din prestation alltid är det som dikterar hur bra kontrakt du får med olika klubbar. Hur pressen att prestera är allting som det i slutändan handlar om. Du behöver ta hand om din kropp för att kunna prestera på högsta nivå hela tiden, någonting som samtliga respondenter upplever och delar med sig av. Kenneth beskriver det dock vidare hur han exempelvis tar det till den nivån att han minimerar allting som kan påverka hans prestation negativt.

"Exempelvis varma dagar på sommaren, och så har vi match en-två dagar senare så går inte jag ut i solen [...] bara för att du ska kunna vara så förberedd som möjligt, säg att jag presterar lite dåligt i fotbollen, jag vet inte hur jag ska förklara... om du inte presterar på fotbollen, du kan bli bänkad, du får inte spela, du kan bli utanför truppen om du är riktigt dålig och alltså det ställer ju krav på psyke också" (Kenneth)

Ett steg längre har Kenneth beskrivit hur han anpassar sig och sin tillvaro efter att kunna prestera på högsta nivå. Hur det inte bara gäller exempelvis att inte dricka alkohol, vara uppe sent eller äta dåligt utan också hur han inte går ut i solen varma sommardagar för att minska påfrestningen detta gör mot kroppen. Han lyfter även vad dessa ständiga prestationskrav kan leda till om du inte lever upp till dem, hur du kan bli bänkad men också hamna utanför gemenskapen i gruppen. Simon berättar hur han ser på det gällande truppen och de krav som ställs genom följande.

"Du är konkurrent med alla i laget liksom men också god vän med de flesta och umgås utanför planen" (Simon)

Simon beskriver hur alla i laget faktiskt är ens konkurrenter, även fast du umgås med dem privat utanför planen och att de är dina vänner. Att det existerar ett samband med kraven och konkurrensen. Annars kan du bli bänkad, eller hamna utanför truppen precis som Kenneth beskrev det. Simon nämner också hur han har blivit bättre på att hantera de krav som finns och plötsliga förändringar.

"Det är en bransch där det kan förändras väldigt snabbt. Man får vara lite inställd på det också, blivit mer beredd och avslappnad om det sen jag flytta utomlands från Sverige... ena dagen bor man på ett ställe och nästa dag så vill dem inte ha kvar en och då får man göra det bästa av situationen helt enkelt" (Simon)

Det som Simon upplevt att plötsligt befinna sig i en annan situation när en klubb inte längre vill ha dig går hand i hand med det som Kenneth beskrivit. Simon berättar hur han idag lärt sig hantera det och känner sig mer avslappnad om situationen sker, men att det är en omställning

som krävs vid plötsliga förändringar. Nina har upplevt liknande situationer och kopplar det till sitt försök att finna sig själv.

”Om jag kanske inte hade flyttat så mycket så hade jag kanske inte behövt utforska mig själv så här mycket då kanske jag hade varit lite mer stabil i mig själv, men det vet man ju inte, finns det inget svar på” (Nina)

På grund av hur många gånger Nina behövt flytta så delar hon med sig av sin egen reflektion huruvida detta kan ha legat till grund över att hon känt ett så stort behov av att hela tiden utforska sig själv, för att försöka finna en mer stabil och trygg version av sig själv. Nina utvecklar sin tanke genom att också beskriva hur hon tycker att krav är någonting flytande som inte är ständigt och samma för alla elitidrottare.

”Det verkar ibland som att samhället har andra krav på andra idrottare, jag kan bli helt mörkrädd när man läst om herrspelare som, dels tjänar dem så otroliga mycket pengar men hur kan de sedan sitta uppe halva nätterna och spela FIFA, jag fattar inte det, att man inte skäms, jag skulle ju skämmas ihjäl om det kom fram att jag var uppe halva nätterna och spelade FIFA och sen fick jag en skada tre veckor senare, men det är klart som tusan man får en skada då. Jag kan inte förstå hur samhället kan acceptera att man tjänar miljontals pund i veckan och så betar man sig så, det kan jag faktiskt inte fatta. Så det verkar vara lite flytande i hur man förväntar sig att en spelare ska bete sig” (Nina)

Nina som har en lång elitkarriär inom fotbollen har också varit med om den utveckling som skett under åren som gått. Hur kvinnlig fotboll blivit större och högre värderad och vilka krav som finns, men hon beskriver hur hon anser att kraven på elitidrottare är flytande och skiljer sig mycket åt. Att vissa manliga fotbollsspelare inte tar sina åtaganden som elitidrottare på allvar och att samhället även låter dem komma undan med detta. Hur skador uppstår på grund av det och att det inte är någon som reagerar trots att de tjänar extrema mängder med pengar. Niklas beskriver att han såklart känner att det finns krav eftersom de likt en arbetsgivare är de som betalar ens lön.

Exempelvis SOK, från deras håll har det alltid funnit krav att vi ska utvecklas, om det är fysiskt, mentalt eller om det är prestationsmässigt. Vi ska hela tiden ta små steg mot att bli bättre. Den pressen har man alltid haft, det är dem som betalar så alltid velat vara dem till lags för då är man kvar på deras program [...] men vi hade alltid en bra kommunikation med SOK och sportchefen” (Niklas)

Niklas beskriver ett mer internt krav, hur det från SOK alltid funnits krav på en utveckling. Något som han har beskrivit som rimligt eftersom det är de som betalar lönen, men att det inte funnits samma krav i landslaget i sig, utan att det kommit mer från SOK. Han är samtidigt väldigt mån om att poängtera att det alltid varit en god kommunikation med SOK och att de också varit väldigt engagerade i de som varit uttagna till programmet, de har varit och hälsat på och tittat på vissa tävlingar exempelvis. Maria delas också med sig av pressen som kan komma beroende på vem som betalar ut ens lön.

”Där fick vi väga oss på måndagar tror jag det var, varje vecka. Och var det någon som vägde lite för mycket så fick de träna extra, typ två pass extra mot oss och köra jättekonditionsträning. Jag hamnade aldrig där själv men tyckte så himla synd om dem som var där, den där pressen att på söndagar så var de tvungna att svälta sig själva för att väga in sig på normalvikt som var veckan innan [...]det är ju en svår balansgång det där, de betalar ju ut lön till oss för att vi ska prestera men, det var ju inte någon som var överviktig i vårt lag” (Maria)

Pressen med kroppshets är någonting som Maria lyfter vid flera tillfällen. Under hennes internationella elitkarriär fick laget väga in sig varje måndag och fick två extra straffpass i kondition om de inte låg på normalvikt. Denna kontroll tyckte hon själv blev lite väl manisk även fast hon förstår att det är bra med kontroll till en viss gräns, men att väga någon varje vecka som dessutom innebär eventuella straffpass tror hon inte blir bra för någon. Maria har

varit den enda av respondenterna som lyft vikten på ett mer problematiskt vis. Den enda som har lyft det mer ingående förutom Maria har varit Niklas, men då ur ett positivt synsätt eftersom han tävlade i en viktclass han behövde hålla. Varav han fick äta mycket god mat och dryck för att kunna väga in sig på rätt viktclass.

Kraven och pressen är någonting som kan komma från flera olika faktorer mot elitidrottarna. Det upplevs komma både från mer interna och externa källor även fast samtliga känner kravet att ta hand om sig själv och sin kropp för att ständigt kunna prestera på topp. Men du ska vara beredd på att bli utbytt och du måste prestera för att exempelvis vara uttagen till SOK och deras program. Detta under pressen som kommer från alla håll och kanter.

6.2.4 Den som ger sig in i leken, får leken tåla

Vilken struktur som finns inom elitidrotten vittnar elitidrottarna är något som kan skilja sig åt. Dels kulturellt men även mer internt beroende på vem som är tränare eller vilka ledare som finns inom idrotten. Ibland kan situationer som respondenterna upplevt som svårhanterliga till och från beroende på ledarskapet men också dess struktur. Att det kan bli tufft personligt och även leda till sämre prestation om du inte kommer överens med din tränare är något som flera beskriver, därav vikten av att välja rätt tränare.

”Varit helt olika stilar, från diktatur till samarbetsfokuserade strukturer där hela laget är väldigt delaktiga. [...] Tränaren är rätt så avgörande för de flesta spelare på den allra högsta nivån, vem ska vara tränare är första frågan, vilken klubb är det kommer sen och därefter vilka pengar är det. Tränare och ledarskap är rätt så avgörande för den anledningen för kommer samarbetet funka så kommer jag kunna prestera som bäst. Annars finns det risk att det blir mismatch där och då blir det kortvarigt för alla” (William)

William som haft en bred elitkarriär där han spelat för flera olika klubbar både nationellt men framförallt internationellt beskriver hur det många gånger finns en kulturell skillnad. Han har upplevt ledarskapsstilar och strukturer som sett ut likt en diktatur, och andra som gör varenda spelare delaktig i samtliga beslut som tas för laget. Han har även varit mån om att välja rätt tränare, att det är någonting du lär dig under tiden att om det blir fel med tränaren kommer det inte bli en bra långsiktig lösning. Personligen tror han inte på ledarskapsstilar likt en diktatur, utan han tror att den bästa prestationen kommer från en tränare som är duktig på att sammanstråla laget och skapa en tillit gentemot varandra.

”Det jag kan se för likheter under de perioderna det gått bra var att man hade en väldigt bra lagkänsla. Man brydde sig om folket som jobbade i klubben, ingen lämnades utanför. I en lagsport är det otroligt viktigt att man har känslan av att man vill hjälpa varann på och utanför plan. Man verkligen bryr sig om varandra, inte bara som fotbollsspelare utan jag bryr mig som person, kan vara med en spelare eller en materialförvaltare. Det har jag känt är ett framgångsrecept” (Johan)

Johan förstärker Williams upplevelse att en vi-känsla är viktigare än den enskilda individen för att lyckas på en högre nivå. Att inom de lagen han varit aktiv inom så har den gemensamma nämnaren varit att det gått bra resultatmässigt när alla varit sammanstrålade, inte bara spelarna utan samtliga som arbetat i klubben. Niklas som varit aktiv inom individuell idrott beskriver hur deras gemenskap sett ut.

”Vi är ett litet land, vi tävlar med varandra och vi är extremt glada när det går bra för någon annan i laget så samhörigheten den fanns, och så fanns den inte ibland [...] jag och min bror har alltid varit väldigt tigha, och jag tror att vi använde varandra litegrann som en sköld i det här absolut tyngsta” (Niklas)

Strukturen gällande samhörigheten har för Niklas sett olika ut beroende på vart toppskiktet i hans idrott befunnit sig rent geografiskt, eftersom de alltid behövt bo på samma ort för att kunna

fortsätta avancera. Han delar med sig av hur lagkänslan har varit starkare när de tränat tillsammans i mindre städer än i större städer. Sen att han som individuell idrottare oavsett vad har haft sin bror som stöd och de har alltid funnits där för varandra när det varit som tuffast. Men att de som tränat och tävlat i landslaget tillsammans alltid har hejat på varandra och lyft upp ens framgångar.

”Om det blir en grupp där dem starka i gruppen inte lyfter andra, de vill jag förändra för det tror jag verkligen inte på som ledarskapsfilosofi, ofta är de dem i gruppen som blir ledartyper, de som tar mycket plats och hörs mycket. Och då hoppas man att det är människor som vill andra väl, är det människor som bara vill synas och höras och tänker jag, jag, jag så tror inte jag att det blir bäst för gruppen [...] Det hänger så mycket på tränaren, viktigt med en stark ledare” (Nina)

Nina är en av många respondenter som beskriver hur det inte alltid bara är tränaren som får ledarroller. Utan att det ofta resulterar i informella ledare som tar plats, någonting som kan skapa en bra eller dålig stämning i laget beroende på de informella ledarnas intresse. Om intresset endast ligger på de själva och inte på sina lagkamrater kan snabbt en obalans skapas. Andra respondenter har betonat hur det i många fall varit eller är en hierarki med de äldsta och mest erfarna spelarna högst upp, och hur vissa av dem varit välkomnande men andra inte. Det är därför återigen viktigt med en bra tränare anser Nina som enligt henne också behöver klara av att vara en stark ledare. Nina beskriver även en situation när hon haft en sämre tränare.

”När jag blivit matad med meddelanden att jag inte är så bra som jag tror, från folk i ens närhet du vet, tränare och så där, varit mer det här spelet, mer manipulativt. Sånt har faktiskt tagit hårt” (Nina)

Nina har under sitt liv när hon varit med i klubbar som inte haft en bra tränare, eller i alla fall inte kommit överens med tränaren fått meddelanden att hon inte är så bra som hon tror. Något som hon beskriver stundtals har påverkat henne och hennes tro till sig själv och hennes kapacitet. Men också påverkat laget, att det blir svårt att känna den samhörigheten i ett lag när en tränare accepterar och själv utför ett visst beteende. Kenneth beskriver hur viktig tränaren är även för ungas möjligheter att utvecklas och inte bara för lagkänslan.

”För en tränare säger något och man vet inte om det är rätt eller inte. En faktor till att jättemånga slutat, att en tränare inte tror på dig” (Kenneth)

Det Kenneth beskriver är hur tränaren många gånger besitter en makttroll som kan styra inte bara lagets framgångar och resultat utan även individens livsval. Om du har en tränare som inte tror på dig i ung ålder, kanske du istället väljer att inte satsa alls.

Samhörighet, lagkänsla, ledare och tränaren är de variabler som varit genomgående när respondenternas delat med sig av sina erfarenheter gällande idrottens strukturer. Hur det är viktigt med en bra lagkänsla och ledarroller som är måna om alla personers bästa. Sist men inte minst, tränarens roll och vikt i en bra framgång. Hur en tränare många gånger kan pressa dig men också hämma dig, och kunna påverka om det blir en framgångssaga eller inte.

6.2.5 När elitidrotten når bakom kulisserna

Varje respondents upplevelser av sin elitidrottskarriär är unik, och ingen historia är den andra lik. Det har funnits med- och motgångar i varje respondents liv, men det finns vissa delar som hos några lämnat ett större avtryck och som de delat med sig öppenlydande om. Därav finns det delar som pågår just, bakom kulisserna. Delarna som vi inte ser eller vet om som har präglat elitidrottarna. Det kan handla om kroppshets, en känsla av uppgivenhet i försök att passa in, att ha konstant ont i kroppen eller falla offer för näthat. I ovan nämnt delade Maria av sig angående den fysiska viktkontrollen som fanns i hennes internationella karriär, men hon har även delat med sig om en kroppshets som existerat när hon spelade i allsvenskan.

”Det är väldigt mycket känsliga grejer gällande vikt och är man 19-20 år så är man ganska känslig när sånt kommer på tal.. så det är mycket sånt man gått igenom. När vi började satsa och träna ännu hårdare, då skulle alla ha magrutor då blev det en liten hets, så ibland kan det ju bli osunt också när man är i elitsammanhang [...] kommer det in en ung spelare på kanske 16-år och det är den där hetsen blir det fel också” (Maria)

Maria delar med sig om en historia om när hon spelade i ett allsvenskt lag och hur de vid ett tillfälle fastnade i en situation med kroppshets. Alla fick för sig att magrutor var något nödvändigt och det blev snabbt en ganska ohållbar och osund inställning när de tränade många pass i veckan men inte tog hand om kroppen på rätt sätt. Någoting hon också lyfter kan bli fel och potentiellt farligt ifall det kommer in en ung spelare som är mer mottaglig för denna hets än vad en äldre spelare kanske är. Kenneth har inte varit med om samma händelse som Maria men beskriver hur han blev utsatt för näthat när han bytte klubb.

”Varit i blåsvädet en gång då jag bytte klubb mellan två konkurrenter, och då kom det såhär mordhot, benbrottshot, äckel, smuts, otacksamma horunge, sånt där. Och jag är ju sån här att jag orkar ju inte bry mig, men någon annan kan ju kanske ta jätteilla upp” (Kenneth)

När Kenneth bytte kontrakt mellan två rivaliserande klubbar fick han motstå mycket hot och näthat från upprörda supportrar. Han berättar hur detta är någoting som han själv inte bryr sig om och har lätt för att borsta av sig, men han beskriver däremot hur det inte är givet att någon bemöter det på ett lika lättvindigt sätt som han gjort. Något som flera av respondenterna beskriver att de varit med och bevittnat liknande saker som Kenneth fått utstå, och hur lätt det är för omvärlden som ser en utåt att också nå hela vägen in till vissa personer. Nina beskriver inte att hon har fått höra hotfulla eller tuffa saker från supportrar, utan ifrån närmsta cirkeln.

”Det var några riktigt tuffa år, precis innan jag skulle fylla 30 [...] tror det kan vara samma för ambitiösa tjejer och kanske killar också som pressat sig för att nå en viss nivå, perfektionist till en viss del och då föll allt och sen blev livet mycket bättre. Behöver inte vara så sjukt ambitiös eller nå alla mål som man ska nå, och vara så perfekt som man ska vara. Men jag har fått för mig att det är mer en sån där tjejgrej för det är vi som växer upp med att man ska vara så perfekt” (Nina)

Nina beskriver hur dessa åren innan 30 blev som ett slags uppvaknande för henne. Hur livet först totalt raserades och att det var en extremt tuff period som dessutom uppmärksammades av media. Att hon efter att hon passerat 30 insåg att du inte hela tiden behöver vara ambitiös, sträva efter att vara perfekt och nå alla mål som är möjliga att nå.

”Man kunde inte vara med på fester, tappade mycket vänner, inte kunnat vara med på familjegrrej när någon fyllt år. Det är mycket man har missat” (Maria)

Maria är väldigt öppen med att det görs mycket uppoffringar för att kunna ha en elitidrottskarriär. Hur du missar familjeträffarna, tappar vänner och så vidare. Däremot förklarar hon hur det definitivt har varit värt det. Någoting som samtliga respondenter håller med om, även fast de som redan avslutat sina elitkarriärer också påtalar om hur glada de är över att idag kunna ta igen alla de missade släktträffarna som blivit under årens gång.

”Mycket kroppsliga uppoffringar, för det är nu kroppen börjar återhämta sig från alla skavanker man haft, det var bara för någon månad sen det slutade göra ont att gå upp ur sängen, mycket man inte kunnat göra på grund av en hela tiden skadad kropp” (Niklas)

Niklas beskriver hur uppoffringarna för elitkarriären inte bara varit de som Maria belyst bland annat med sociala uppoffringar utan också hur kroppen har tagit mycket stryk. Niklas avslutade sin elitidrottskarriär för ungefär två år sedan och beskriver hur han först för en månad sen kunde gå upp ur sängen utan en ömmande kropp. Att han under hela hans elitkarriär haft ont och att det varit flertalet skador och operationer som han fallit offer för under karriärens gång.

Elitidrottarna verkar fått mycket skinn på näsan under åren som de själva beskriver det. Ändå upplevs vissa perioder som tuffa när det kommer till personliga motgångar eller uppoffringar. De talar om en värld som gemene man kanske inte utstår även fast de anser att motgångarna och uppoffringarna alltid i slutändan varit värt det.

6.2.6 Enbart en passion eller ett kall i livet

Huruvida idrotten är ett kall i livet skiljer sig åt mellan respondenterna. Vissa erkänner sin idrott som ett kall i livet, men några anser inte att det är ett kall och ser det inte heller som ett drömyrke. Flertalet av respondenterna har även tvekat över frågan om de ser sin idrott som en passion, även fast de sedan är enade om att det utan tvekan är en passion på något sätt. När det gäller respondenternas identitet och om de själva skiljer på sin person som individ och elitidrottare är också något som har gett delade svar. William som hela tiden självmant har valt att ha sin elitidrott som framförallt deltidsarbete är däremot snabb på att svara på att det trots allt är ett kall i livet och ett drömyrke.

”Jag har investerat så mycket tid, energi och det har blivit så stor del av mitt liv så har jag sett en karriärväg både som spelare men även sen som tränare, så jag har sett det som att det här kommer jag ha med mig på något sätt” (William)

William tvekar inte en sekund när han beskriver att han ser handbollen som ett kall i livet. Även fast han inte haft elitidrotten som en heltidssyssla under majoriteten av sin elitidrottstid har den tagit upp en väldigt stor del av hans liv och tagit honom till platser i livet han annars inte skulle fått erfara. Både Simon, Maria och Johan beskriver också fotbollen som ett kall i livet. Någon som däremot inte håller med är Niklas.

”Kall i livet, nej. Utan det är att jag har ju gjort grejen och är jag sugen på att träna så tränar jag. Vet inte om det är ett kall men alltså hela mitt liv syftar inte bara på kampsporten utan jag har andra saker” (Niklas)

Niklas beskriver till skillnad från William att han inte har sett sin idrott som ett kall i livet, men han har däremot beskrivit det som ett drömyrke. Han utvecklar sitt svar med att belysa hur han inte vill öppna upp en klubb eller fortsätta som tränare till skillnad från William, men att han gärna ser att hans son fortsätter med samma sport då han skulle tycka att det vore kul att det kan fortsätta i generationer. Kenneth ställer sig mer tveksam över om det är ett kall och leder det mer in till att det i alla fall är roligare att spela än att titta, och att han därför är stolt över att han spelar på den nivån som han idag gör. Nina beskriver däremot att hon inte tycker att fotbollen i sig är ett kall men att det i sin tur kan leda till viktigare frågor.

”Nej det jag kan tycka med fotbollen som är fint är att det förenar människor och att vi har en stor plattform som vi kan använda för att i sin tur göra gott i viktigare frågor, fotbollen kan vara en metod för att göra förändringar, men fotboll i sig är totalt oviktigt egentligen. Mer ett kall att göra skillnad för de som på riktigt har utmaningar i livet” (Nina)

Nina beskriver hur hon inte ser sin fotboll som varken ett drömyrke eller ett kall i livet. Men att hon däremot tycker att fotbollen kan agera som en plattform och metod för att kunna göra skillnad i samhället där det verkligen behövs, och att hon ser det som ett kall i livet mer än själva fotbollen i sig.

Kall i livet eller inte, en fråga som både splittrar respondenterna och en tanke som de många gånger stannade upp för att reflektera över. Vissa tar det mer lättvindigt medans andra verkligen ser det som det enda de skulle kunna tänkas göra med sina liv, att det varit en given väg för dem under hela deras liv.

6.2.7 Vem är jag och mina förmågor

Elitidrottarna delar med sig av utsagor som belyser hur idrotten utgör en oerhört stor del av deras liv och i många fall även vem dem är. Att det för vissa ibland är svårt att skilja på sin person och elitidrottaren, medans andra aldrig har identifierat sig som sin elitidrottsroll. Det finns även en annan aspekt i elitidrottarnas hälsa, och den offentliga rollen som kommer in i bilden kan många gånger också spela in på hur de uppfattas offentligt för omvärlden. Däremot verkar många tacksamma över att det idag är mer baserat på sociala medier där möjligheten finns att skapa sin egen roll och inte endast baserat på vad tidningar och media skriver.

”Man kan bygga sin egen identitet på så sätt sen kan jag också tycka att det kan vara lite jobbigt, det blir lite för mycket av det kanske, jag gillar att hålla saker lite privat och jag kan styra mitt men andra håller på med det och man är med överallt och man ska synas överallt att det blir lite väl mycket ibland, och att det bidrar till en annan stress” (Johan)

Johan beskriver hur han är tacksam för att han kan skapa sin egen identitet offentligt men att han aldrig förknippat sig som sin elitidrottsroll, han gillar att vara mer privat och skiljer på sin skapta identitet och vem han är som person. Hans person är en individ som aldrig slutar prata och skämta, men att han brukar spela fotboll också.

”Det är svårt för flera anledningar, dels kulturellt men också anledningen till att jag är här har varit inledningsvis på grund av handbollen så den kommer alltid in i min beskrivning av vem jag är och vilken identitet jag fortfarande har” (William)

Eftersom William inte kommer från Sverige ser han handbollen som en stor del av vem han är och hans identitet. Han beskriver hur han utan handbollen inte skulle befunnit sig där han är idag med eget företag och familj. Dels handlar det om hur han stannade i Sverige av flera olika anledningar, men framförallt hur hans internationella elitkarriär har bidragit till en förståelse för flera olika kulturer vilket har format honom som person och bidragit till en personlig utveckling med tiden. William berättar nämligen hur han först varit en stolt landsman och inte såg sig som en person som skulle flytta eller ens resa utomlands, utan hur detta är något som blev på grund av hans passion för handbollen och den elitkarriären han lyckades skapa. Johan säger sig skilja på sin person och elitidrottaren men är ändå inne på att det ena inte riktigt existerar utan den andra.

”Jag behöver spela fotboll för att må bra vid sidan av, jag behöver den där en och en halv timmen där jag bara får springa runt och sparka för att få ut min energi och glömma lite bekymmer för att sen tackla dem i vardagen” (Johan)

Johan beskriver att fotbollen utgör en så stor del av hans liv att utan den skulle han inte må lika bra. Att han tycker att fotbollen blir en slags flykt där han får glömma vardagens bekymmer och bara fokusera på sin idrott. Att utan den är han inte samma glada och välmående person som han är när han får ha fotbollen i sitt liv. Maria beskriver att hon var ett med fotbollen under sin elitidrottskarriär.

”Det var lite läskigt, för min identitet var ju fotboll, och det tog mig ungefär ett år innan jag kunde prata med folk om det eftersom jag innan det fick på allvarligt tårar i ögonen och en klump i halsen. Jag ville ju sluta och det var mitt val men det var bara som en sorg för det var ju liksom min identitet” (Maria)

Maria som redan avslutat sin elitidrottskarriär beskriver direkt hur hon definitivt identifierade sig med fotbollen. Att det var hon och att hon när hon avslutade sin elitidrottskarriär upplevde en sorg och en nästintill identitetskris det första året som hon inte längre spelade.

”Självförtroendet har varit som absolut sämst vissa stunder, de lägsta i livet under ens elitkarriär när du förlorat vissa matcher exempelvis” (William)

William beskriver likt alla andra respondenter hur tilltron är något som många gånger kan få sig en törn i din elitkarriär. Att det kan handla om låg tilltro när du förlorar en match, eller har fel tränare som inte uppskattar dig eller laget, något som vi redan hört ifrån Nina i ett ovanstående citat. Alla respondenter har sagt samma sak, att de ofta har en stark tilltro till att klara sig igenom perioder, men att den stundvis kan vara extremt låg, precis som William nämner här ovan.

”Jag har definitivt inte alltid haft hög tilltro på mig själv. Har typ alltid känt att jag aldrig passat in och då börjar man ifrågasätta sin egen förmåga, men det har blivit bättre nu med åldern. Men det har varit några av mina absolut tuffaste år när man inte har passat in någonstans” (Nina)

Nina beskriver hur både hennes tilltro varit som lägst under hennes elitkarriär, men också hur hennes identitet blivit påverkad av att inte känna hur hon passat in under alla de åren som gått. Hon pratar om det sociala spelet och att hon alltid har stått utanför det eftersom hon inte kunnat läsa alla sociala regler som funnits, eller nu på äldre dagar kan hon läsa dem om hon vill. Att hon har lärt sig att anpassa sig mer efter andra, men att hon känt sig extremt vilsen under åren och inte vetat vem hon är eller vart hon hör hemma.

Identitet och tilltro. Två starka pelare som många gånger verkar ha gått upp och ner hos elitidrottarna. Att de ibland har en stark tilltro till sig själva och sin egen förmåga, för att sedan bytas ut till en lägre tilltro till sig själv och sin förmåga. Mycket beroende på hur matcher och tävlingar gått, eller hur eftertraktade de varit av klubbar och föreningar. Många aspekter har spelat in i deras tilltro som även kunnat påverka deras identitet. Många vill särskilja sin identitet mellan elitidrottaren och personen, medans andra respondenter som exempelvis Maria identifierade sig stark med fotbollen. Det var “hon”.

7 Diskussion

7.1 Hur hamnade jag här

Utifrån det existenssociologiska perspektivet så granskas många gånger människors livsval. När studien utforskar elitidrottarnas val av hur det kom sig att de blev just elitidrottare blickar de tillbaka på hur det startade. I nästan alla fall startade det på ett ganska klassiskt vis, som vi känner igen oss i barn som är aktiva inom olika sporter eller hobbies. De allra flesta började spela sin idrott i ung ålder och har även utövat flera olika idrotter, inte bara de som dem till sist blev verksamma inom. Det som kan ses som en gemensam faktor för många är hur detta antagligen är något som de fötts in i likt det habitus som Bourdieu (1993) beskriver. Många av respondenterna har vuxit upp i en idrottsfamilj, inte på sån nivå att deras föräldrar varit elitidrottare i den bemärkelsen att de har spelat på en lika hög professionell nivå likt respondenterna, men ändå att det är en tillhörighet som de redan befunnit sig i (ss. 17–20). Johan nämner exempelvis hur hans familj alltid varit aktiva inom idrott och det är någonting som alla respondenter delar. Alla i familjen har inte alltid varit idrottsintresserade, men någon primär person i deras omgivning har varit det och på så vis också varit ett stort stöd för deras idrottsintresse. De har hela tiden blivit skjutsade till träningar och påhejade på matcher. Johan hade exempelvis en pappa som var med likt en materialare i laget och därför alltid varit involverad och det har funnits flera fördelar med detta eftersom han alltid hade sin pappas stöd med, oavsett vad det gällde. Något som talar för att Johan och flera andra av respondenterna som haft föräldrar som tränare eller coacher varit i ett habitus som de föddes in i (Bourdieu 1993, ss. 17–20).

William som inte är född eller uppvuxen i Sverige beskriver en liten annorlunda uppväxt gentemot de andra. Hans familj har alltid varit idrottsintresserade och även spelat olika sporter på olika nivåer. Däremot delar han med sig av hur hans familj också varit väldigt akademiskt inriktad, och hur det alltid var viktigt för honom och familjen att utbildning var något som skulle slutföras och finnas med dig som person. Detta går att likna med vilket habitus respondenten har tillhört, och eftersom William själv säger att det var viktigt med utbildning i hans familj kan det också tänkas ligga till grund för hans val att satsa på att slutföra detta först. Annars hade han trots allt gått emot de värderingar som hans grupps tillhörighet anser vara högre värderat (Bourdieu 2000, s. 143).

Nina beskriver likvärdigt med William hur hela hennes familj varit idrottsintresserad och likt hans familj har samtliga familjemedlemmar sysslat med någon idrott. Däremot skiljer det sig i synen på utbildning då hon tydligt specificerar att hennes familj inte varit någon akademisk familj, varav det inte fanns någon press eller krav på att utbilda sig. Utan det sågs som något helt naturligt att satsa på idrotten eftersom hon var så pass bra på den redan i tidig ålder. Detta kan tala för att Nina har befunnit sig i ett annat habitus än William och värderingen på exempelvis utbildning har därför skiljt sig åt (Bourdieu 1993, ss. 17–20). En intressant reflektion i detta är huruvida dessa habitus också kan tänkas påverkat de livsvalen som kom att göras senare i livet för respondenterna. William kom dock inte in på handbollen utifrån hans föräldrars idrottsintresse, utan detta kom till honom via en lärare i skolan. Något som återigen ses som ett annat habitus och som William dessutom beskriver väckte en nyfikenhet hos hans föräldrar vad detta var för idrott. Något som talar för att det existerar olika habitus även inom en större sfär som i studiens fall är idrott. Att beroende på vilken idrott det är, kan även dess habitus se annorlunda ut beroende på hur samhället värderar just den idrotten (ibid). Williams liv hade således antagligen sett helt annorlunda ut om han inte hade haft den skolmiljön med en lärare som introducerade eleverna till handbollen. Samtidigt som våra livsval påverkas av yttre och inre faktorer såsom habitus och kapital, kan vi trots detta göra våra livsval utifrån vissa premisser som står utanför vårt habitus eller kapital och på så vis förbinda olika livssfärer. Att valen på detta sätt fortfarande kan falla på dina inre val och fenomen, fast resurserna för att fullfölja någonting finns med dig som en grund (ibid) (Johnson 1977/2010, ss. 172–173).

Nina, Johan och Williams tidiga livsval att satsa på idrotten har både likheter och olikheter. En reflektion som är relevant att göra även fast den inte kan bekräftas. Är det att Nina som exempelvis lyfter hur hennes familj alltid varit positiva att stötta och satsa på idrotten också har åstadkommit mycket samt höga titlar och haft elitidrotten som en heltidssyssla i hela sitt vuxna liv. Jämförelsevis med William som varit uppvuxen med att det är viktigt att ha en utbildning och andra delar i livet att falla tillbaka, också har skapat sig just det. Han har studerat på universitetet och valde att inte ha elitidrotten som en heltidssyssla även fast möjligheten getts, utan hade hela tiden andra arbeten vid sidan av sin elitidrott. Idag har han sitt eget företag och frågan är därför om han styrdes av sina inre eller yttre faktorer, då han verkar lyckats leva upp till vad som värderats högst i hans grupps habitus (Bourdieu 1993, ss. 309–310).

7.2 Din egen eller omvärldens verklighet

Även fast en individs infödda habitus inte ska förkastas i att spela en roll för elitidrottarnas livsval i denna studien. Vittnar de flesta av dem att de hade en viss föreställning innan de blev professionella och att de idag inte lever i samma värld som de trodde skulle existera. I detta fall tar studien avstamp i det existenssociologiska perspektivet för att förstå hur den påtalade klassresan kan förändras, och att det inte alltid är så konkret som ett habitus möjligtvis kan uppfattas, enligt empirin kan det ses att en medvetenhet om ett habitus inte direkt innebär att individen följer eller identifierar sig med den. I denna mening handlar det mer om en insikt hos människan och inte bara att det sker en klassresa från ett habitus till ett annat. Genom erfarenhet formas normer och regler av hur individer borde bete sig inom ett visst socialt fält, men det

återspeglar inte dig som person och betar sig inte på det vis som det sociala fältet förväntar sig oavsett. Eller så kan det också vara tvärtom, elitidrottarna belyser exempelvis hur de som barn såg upp till idrottsstjärnorna och trodde att det skulle se ut och vara på ett annat sätt. Simon som exempelvis lyfte hur han antog att det skulle vara slut med skämten på träningarna och i omklädningsrummet, men upplevde att det var precis samma slags omgivning som i de lägre ligorna upplevde således inget skifte av habitus som individ. Utan hans habitus förblev densamma, men hans kapital förändras således utåt sett, för omvärlden rankar honom nu högre, men han anser sig vara densamma. Något som går att ifrågasätta om ett habitus faktiskt primärt är individuell och strukturell utan om det också blir ett sätt för oss i omvärlden att lättare kategorisera in människor. Eftersom existenssociologin är mångfacetterad kan det bidra med en förståelse djupare än vad enbart det individuella och strukturella habitus tar avstamp i (Flisbäck 2014, s. 11). Studien påvisar i många fall enligt respondenternas utsagor att idrotten är något som förenar människor utifrån många olika aspekter. Att därför endast granska elitidrotten utifrån Bourdieus (1993) teori och habitus, kapital och fält skulle kunna bli bristfällig eftersom den kan missa aspekter som kan ligga utanför det som går emot individers habitus eller kapital.

Elitidrottarna har trots allt haft en viss föreställning om hur deras liv som professionell idrottare skulle se ut, men den har inte levt upp till det på många olika sätt. De har insett att de blivit extremt hårt bedömda från omvärlden, och att de kan bli både älskade och hatade. Det är inte lika enkelt och härligt som de först trodde, och inte heller så fördelaktigt som de först antog. Många har belyst hur mycket tid som faktiskt går åt för att vårda sig själv och sin kropp för att hela tiden kunna prestera som bäst. Maria vittnar om hur du som elitidrottare i det offentliga rampljuset kan bli totalsågad, och att du med tiden blir mer härdad för att kunna handskas med det. Det är i fall som när Maria beskriver hur människor exempelvis dömer ut en för att hon är en kvinnlig fotbollsspelare som lesbisk och att kvinnor inte är värda att spela som Bourdieus (1993) teorier om kapital, habitus och fält kommer både till hjälp i studien och passar samtidigt inte alltid in till fulllo utan att förstå den via det existenssociologiska perspektivet. För dessa fördomar som Maria vittnar om talar för ett lägre symboliskt kapital, även fast elitidrott egentligen har ett högt symboliskt kapital. Det sociala fältet för idrotten strider förmodligen för en god idrott, hur den ser ut och hur den borde vara. Men att det symboliska kapitalet blir mindre värt för den kvinnliga fotbollen på grund av dess kulturella kapital. Kvinnlig idrott har historiskt sett inte varit lika mycket värd, varav många individer med ett högt kulturellt kapital anser att kvinnor inte besitter samma idrottsliga kompetens som män (s.17–20). Detta går att koppla till vad Peterson (2005) lyfter, att idrotten är gjord av män för män, men det verkar inte ha påverkat Marias egna habitus och egna sociala livssfär. Utan hon har lärt sig leva runt den kan tolkas som. Precis som Nina också delar med sig att hon inte anser att omvärlden kan ställa samma förväntningar på dem eftersom de inte besitter samma resurser som exempelvis herrarna som spelar fotboll besitter. Niklas tar det till och med så pass långt att han förklarar hur samhället inte är uppbyggt för att ha en elitidrottskarriär. Detta kan kopplas till omvärldens värdering av kapital och ditt habitus. Niklas är som nämnt tidigare en kampsportare och trots att han varit rankad topp tre inom sin idrott flertaliga gånger innehar hans idrott inte ett högt symboliskt eller kulturellt kapital (Bourdieu 1993, ss. 17–20). Detta överensstämmer med vad Fahlén och Sjöblom (2011) funnit då de nämner hur svårt det är för många idrottare att leva fullt ut på sin idrott. Något som Niklas i denna studie vittnar om när han återberättar hur han inte kunde vara föräldraledig när han levde på bidrag från SOK. Samma resultat har framkommit i denna studie som hos Fahlén och Sjöblom (2011), och det verkar till synes inte vara några skillnader beroende på kön då det var en kvinnlig respondent som vittnade om samma sak i deras studie och en manlig i denna studie. Däremot återstår problemet att vi inte rankar och värderar alla idrotter likvärdigt och därför ger elitidrottare möjligheten att livnära sig på sin idrott.

Varför det ser ut som det gör gällande att några kan livnära sig på sin idrott men inte andra kan förklaras genom frågan rörande framförallt resurser och den kommersialisering som skett utav vissa idrotter (Peterson 2005). Här blir det existenssociologiska perspektivet relevant för att bidra med ökad förståelse, för att försöka rama in betydelsen av just resurserna för respondenternas upplevelser och existentiella meningsskapande (Johnson 1977/2010, ss. 172–173). För det verkar påverka respondenternas upplevelser av deras idrotter väsentligt. Simon och Johan som kan falla in i den mer professionaliserade och kommersialiserade idrottens utveckling, vittnar inte om samma tuffa upplevelse av sin idrott. Inte att förkasta dock då den är lika hård som de andra respondenternas upplevelser. Men frågan om resurser blir inte lika fundamental som hos de andra.

7.3 Alla dessa krav

Det som i princip varje respondent återgår till i sina utsagor handlar om de kraven som finns. Allting i elitidrotten är prestationsbaserat på ett eller annat sätt. Vissa respondenter accepterar det för vad det är även fast det kan genomstråla att de ständiga prestationskraven ibland kan nå personerna bakom yrkesrollen. Vissa av respondenterna som varit aktiva i många år är väldigt öppna med att dessa kraven kräver en mental styrka, som många gånger undermålas i elitidrottssammanhang. De flesta pratar om fysisk kapacitet eller skicklighet men inte om mentaliteten. Kanske är det också därför som de höga siffrorna gällande depressionssymtom existerar hos elitidrottare i Nya Zeeland (Beable m.fl. 2017). Det belyses många olika typer av krav, från de själva, från föreningen eller från omvärlden. Men hur allting till sist återgår till ett slags prestationskrav på ett eller annat sätt. Antingen behöver elitidrottaren prestera bra hela tiden för att kunna utveckla sin karriär, och på så vis inte tappa bra kontrakt med andra klubbar som Kenneth beskriver det. Eller så finns kravet att prestera bäst i laget eftersom de trots allt är konkurrent med alla i laget som Simon belyser, även fast de också är dina vänner, men presterar du inte kan någon ta din plats och då blir du bänkad.

Som elitidrottare behöver du hela tiden reflektera över dina livsval för att ständigt prestera som bäst. Dessa ständiga krav är någonting som har analyserats med hjälp av Banduras (1994) kognitiva processer. Han benämner det som en målmedvetenhet som existerar parallellt med de krav som kan finnas. För respondenterna har det ständiga prestationskravet visat sig genom att de behöver vara rädda om sina kroppar, vara beredda att göra uppoffringar genom att flytta, inte kunna medverka på släktträffar, fester med vännerna eller att till och med tappa bort sig själv i strävan efter att prestera som bäst. Det tolkas således via Bandura (1994) och hans motivationsteori och hur vi som människor ständigt lär oss av varandra. Respondenterna har förmodligen ett riktigt starkt intresse för sin idrott, eller blivit beundrad av något annat de anser att idrotten kan tillföra deras liv. För att sedan kunna passa in i den bilden av hur elitidrottare presterar som bäst imiterar vi varandra. Det finns forskning på alkoholens påverkan av kroppen, forskning hur vi presterar som bäst rent fysiologiskt så det är inte något som i denna reflektion försummas eller förminskas. Men det beteende som upplevs finnas hos elitidrottare, och även andra människor rent generellt är att vi gärna beskriver något som, det är bara så det är. I detta menas att Bandura (1994) kan ha en poäng med att människan accepterar eller imiterar något som är skapat under en väldigt lång tid av människor och olika strukturer runt om oss. Att elitidrottare exempelvis måste flytta utomlands och tjäna mycket med pengar som fotbollsspelare, och på så vis offra en del av vem dem benämner sig att vara när det gäller en familjeperson eller liknande. Men idrotten är i slutändan alltid värd det. Det måste vara en oerhörd kraft eller passion som elitidrottarna besitter för sin sport som är utom dess like för att göra så mycket uppoffringar, för att ändå landa i att det är värt det. De drivs av en målmedvetenhet som kan tyckas är nästintill omänsklig, och det är beundransvärt och spännande att granska och få ta del av detta på många olika sätt. De går igenom extrema tester och krav för att kunna ha sin idrott som sitt yrkesval.

Frågan är när kraven blir för mycket. När kraven på exempelvis invägning som Maria berättar om. Det är här denna studien tolkar det som att kraven upplevs att bli för mycket, och kopplar det till den studie som Beable (2017) gjorde om elitidrottarens mentala hälsa. Att det i den studien är flera elitidrottare som har drabbats av ätstörningar och en oro för sin vikt. Något som när Marias delar med sig av historier om invägningar varje måndag, straffpass om de väger för mycket vid de invägningarna och gruppsytryck gällande kroppens utseende inte känns föga förvånande. Männerna har i sina utsagor inte heller vittnat om samma hets eller krav på vikt mer än att det inte har varit ett problem och inget som varit speciellt hårt pressat. Vilket också kan tyda på den studie som Wickman (2012) gjorde för att se om idrotten är jämställd idag, och hur hon kom fram till att vi har en lång väg att gå för att få den helt jämställd. Den enda mannen som lyft det på ett mer ingående sätt var Niklas, men då har det varit bundet via hans kampsport och det faktum att han tävlar i en viktklass, därför har samtliga behövt hjälpa till och se till att han håller sig i den viktklassen. Något han dock inte har upplevt som negativt utan tvärtom som positivt eftersom han fick äta mycket god mat och dryck. Här kommer även skillnaderna på de olika sociala fälten in, hur vikten i en kampsport inte ses som något mer än en given faktor eftersom det är uppbyggt på viktklasser och annars skulle bli en orättvis och jämn sport. Men vikten i fotboll hör vi i omvärlden sällan något om, men det går att diskutera genom Bandura (1994) och hans teori om självstyrning, att istället för att någon utifrån ska straffas beroende på vikt, väljer personen att återfå en kontroll och att göra det själv. På det viset tar elitidrottarna tillbaka en slags kontroll genom att observera, bedöma och sen straffa sig själv genom att dra ner på matintaget dagen innan, likt en svält och det blir som en direkt respons på den observation och bedömning som gjorts utifrån andra yttre faktorer så som exempelvis en invägning.

Nina belyser också hur hon anser att det finns olika krav på olika idrottare och sporter. Att herrarna i fotboll inte har samma krav som damerna, och som kan tolkas som att hennes utsaga inte behöver bevisa lika mycket likt kvinnorna. Något som kan knyta an till det symboliska, sociala och kulturella kapitalet (Bourdieu 1993, ss. 309–310) (Bourdieu 2000, s. 241). Detta eftersom det till synes verkar upplevas som att kvinnorna bemöts annorlunda än männen i exempelvis fotbollen. Att det finns en skillnad i dess sociala fält som elitidrottare. Detta är relevant när jämförelsen görs med det som Wickmans (2012) studie tagit upp, att det 1977 sattes mål på att kvinnor och mäns idrott skulle utföras på lika villkor. Något som enligt Nina och Wickman (2012) själv inte anser verkar efterlevas. Bemötandet skiljer sig åt hos de som anser sig ha ett högt kulturellt kapital och därför anser att kvinnlig fotboll måste leverera bättre idrott. Men resurserna är inte densamma för detta som Nina lyfter. De har inte samma extra lön och det anses således inte rimligt att de ska ha lika höga, eller till och med högre krav på sig från de som anser ha ett högt symboliskt kapital i den sfären. Många gånger kommer också kraven från personer inom deras sociala fält i elitidrottsvärlden som faktiskt kanske inte egentligen har ett högre kulturellt kapital, eller ett symboliskt kapital. Utan kraven kan komma helt och hållet från en person med högt ekonomiskt kapital som sponsorer, eller krav från supportrar. Vilket kapital supportrarna innehar i Bourdieus (1993) teori är inte lika självklart, eftersom de inte alltid besitter ett högt kulturellt kapital, alltså kunskap om idrotten. Men kan inneha en stor yttre påverkan som supportrar och kan således tänkas spela en ganska stor roll i elitidrottarnas fält.

7.4 Betydelsen av en ledare, ett vi och ett du

Resultatet är vad elitidrotten alltid önskar ska uppnås via bra prestationer. Men förutom den egna individuella prestationen hos en elitidrottare, hamnar vikten och avgörandet många gånger på elitidrottens struktur. Något som beskrivs vara ett framgångsrecept för samtliga respondenter är lagkänslan. Att alla i gruppen vill varandras bästa och är måna om att ta hand om varandra. Även att det måste finnas en bra ledare, och i många fall då är det tränaren som behöver vara av rätt person på rätt plats. William beskriver exempelvis hur den första frågan du som idrottare ställer dig är vem som är tränare, att det är den första primära frågan. Att det således är viktigare

för den enskilde individen än vilket lag eller hur stor lönen är. Detta har förmodligen med den egna utvecklingens möjligheter. Detta kan även tolkas in i respondenternas egna upplevelser till möjligheterna att uppnå ett slags självförverkligande. Ett självförverkligande som Ivarsson (2004) beskriver som avgörande när det kommer till att ha sin passion som yrkesroll. Hur det blir större än allting annat, och att tränaren i detta kan ha en väsentlig roll. Nina och flera andra av respondenterna belyser nämligen hur det kan skapas flera informella ledare som tar över gruppen om inte tränaren är stark nog att behålla en god gruppdynamik. Något som också kan härstamma tillbaka till Bourdieus (1993) olika kapital, och hur dessa informella ledare möjligen skulle kunna påstås inneha ett högre kapital när det gäller kunskap, erfarenhet eller bakgrund. Även fast det känns som en relativt rimlig förklaring är det säkerligen inte alla gånger så enkelt utan att det många gånger också beror på hur individer är som personer. Nina nämner själv hur vissa bara vill synas och höras mest, vilket skulle kunna tyda på att de lyckas bli en slags informell ledare oavsett om de faktiskt innehar högre kapital eller inte (ss. 17–21).

I jakten på elitidrottarens självförverkligande kan de även stöta på olika typer av tränare som många vittnar om att de också gjort. Att de från en person som rankas högt i det sociala fältet inte tror på dig, och därför kan påverka ditt val av att satsa på elitidrotten eller inte (Bourdieu 1993, s. 23). Kenneth beskriver hur han redan i tidig ålder inte visste vad han skulle tro på när en tränare inte tyckte att idrottare gjorde rätt val att satsa på idrotten, och han belyser också hur det många gånger är en faktor till varför ungdomar hoppar av idrotten. Detta blir relevant med tanke på den forskning som Fahlén och Sjöblom (2011) gjorde, när de utforskade varför förbundskaptener och sportchefer trodde att ungdomar hoppade av i tidig ålder. I den studien var det primära om det var så att idrotten blev till allvar (Peterson 2005) i för ung ålder, eller om det berodde på en eventuell resursbrist. Det som således är intressant med både Kenneth och Ninans uttalanden om att tränare säger att du inte är bra nog, går att knyta an till det faktum att andra faktorer kan ligga till grund vid tidiga avhopp. Inte bara hårda krav och resursbrist som Fahlén och Sjöblom (2011) verkar fokusera på utan här har en annan faktor också tagit sin plats.

Niklas som skiljer sig från de andra respondenterna på det vis att han är en individuell idrottare verkar ha stått mer på egna ben. Men förklarar dock hur viktigt det varit för honom med det stödet han haft i sin bror, och den samhörigheten som funnits inom landslaget och att alla alltid stöttat varandra där. Det som framkommit i studien är att det sociala fältet han varit aktiv inom varit uppbyggt på och ser ut på ett annat sätt jämförelsevis med lagidrotten som varit överrepresenterad i denna studie. Jakten på självförverkligande verkar varit mer individuell och han har alltid behövt vara sin egna största supporter. Kapitalen värderas på ett annat sätt och det är inte en lika stor konkurrens mellan de individuella elitidrottarna eftersom de sällan tävlar mot varandra inom kampsporter eftersom de exempelvis befinner sig på olika viktklasser (Bourdieu 1993, ss. 17–21). Något som går att analysera genom det som Bandura (1993) förklarar det i sin teori om självförmåga. Niklas har som framkommit i studiens empiri varit självgående även fast det alltid funnits ett team bakom honom. Varav hans självstyrning således möjligen blir högre än hos lagelitidrottarna. Om Niklas som tävlade i en viktklass inte presterade bra eller inte lyckades väga in sig i hans viktklass drabbade det ingen annan än honom själv, och ibland landslaget. Men han levde ekonomiskt via tävlingar och framförallt med bidrag från SOK. Men risken att bli bänkad fanns således inte på samma sätt som för de idrottare som är beroende på klubbavtal och att ständigt prestera bäst även inom laget. Han är sin egen person och tävlar främst för sig själv. Han har personer runt omkring honom som bedömer han, observerar och försöker coacha med hur han ska agera eller äta. Men att inte få bidrag från SOK var för hans del aldrig en oro, även om han inte skulle tagit några OS-medaljer så fick han vara kvar för han var på den höga nivån. Tränaren upplevdes inte enligt hans intervju ha lika mycket status och makt som hos lagelitidrottarna.

7.5 En passion, ett kall eller enbart en yrkesidentitet

Varför satsade elitidrottarna på sin sport. Upplever dem det själva vara en passion, kall i livet eller mer en yrkesidentitet. Vart gränsen egentligen går mellan dessa begrepp är inte det lättaste att sätta fingret på (Bengtsson och Flisbäck 2016; Ivarsson 2004). Valet har således blivit att analysera det utifrån respondenternas utsagor och försöka fokusera på hur deras syn av elitidrotten sett ut, och vilket begrepp av passion, kall i livet och yrkesidentitet kan stämma in bäst. Samtliga respondenter var eniga om att idrotten var en passion som de har, att det är stimulerande att spela fotboll, handboll eller utöva kampsport. Däremot fanns det skillnader när frågan kom in på om de såg sin idrott som ett kall i livet. En intressant reflektion som kan göras utifrån empirin är hur William som alltid utövat sin idrott på deltid anser att det är ett kall i livet, men Nina som haft idrotten på heltid och kan räknas in som en av Sveriges främsta idrottare inte tycker att det är ett kall i livet, hon anser inte ens att det är ett drömyrke. Med kall i livet menar Weber (1919/1994) att individer lever för sin uppgift istället för av sin uppgift. Det är således en uppgift som står utanför din själv, någonting som även Bengtsson och Flisbäck (2016) kommit fram till i deras studie där de använder begreppet kall för att förstå yrkets betydelse utifrån ett existentiellt perspektiv. Utifrån empirin i denna studie kan Webers (1919/1994) teori förstås genom hur William pratar om hur handbollen är hans kall i livet. William talar om handbollen på ett sätt större än den enskilda sporten. Hur den istället har givit han möjligheter och erfarenheter han annars inte skulle fått vara med om, och hur den har gjort att han befinner sig där han är idag. Att han redan från början när han började med handbollen visste att den skulle få ta en plats i hans liv som antingen spelare eller tränare. Han har bosatt sig i Sverige tack vare den och skaffat familj här istället för i sitt hemland. Något som kan ses tyda på att han har levt för sin idrott och uppgift likt Weber (1919/1994), Bengtsson och Flisbäck (2016) beskriver ett kall i livet.

Men hur ska då Ninas definition av kall i livet och drömyrke egentligen tolkas. Hon tycker likt de andra att idrotten är en passion, hon tycker det är kul att spela. Men, sen börjar saker bli mer avancerade. En av Sveriges främsta idrottare med oändligt många fina titlar och mästerskap i ryggsäcken tycker inte att det är ett drömyrke. Ännu mindre ett kall i livet. Hon beskriver tvärtom fotbollen som helt oviktig egentligen, men att hennes kall i livet i så fall skulle handla om att använda fotbollen som en plattform för att göra nytta och påverka riktigt viktiga saker i samhället. Hon ser det större än sig själv. Talar det för att hon likt William kanske ändå ser fotbollen som ett slags kall i livet? Ett kall att göra nytta där det behövs. Hon tycker faktiskt inte att det är ett kall i livet och inte heller ett drömyrke. Hon beskriver det mer som ett arbete och att det är kul att spela, men att hon alltid vill nå längre och inte verkar nöjd. Det är detta som finnes intressant med Webers (1919/1994) teori om kall i livet och hur Bengtsson och Flisbäck (2016) tolkat den. För även fast begreppet kall kan tolkas på olika sätt, är det just den fria tolkning utav begreppet som gör det meningsfullt. Ibland kanske vikten inte ligger i huruvida vi faktiskt lever för eller av vår enskilda uppgift, utan betydelsen handlar istället om vad personer värderar som meningsfullt och ett kall i deras liv. Att vi som människor tolkar det annorlunda och på det sätt även vår egna existentiella meningsfullhet.

Niklas som levt på en minimilön med sin kampsport som arbete, och som belyser hur han hela tiden haft ont i kroppen varje dag i hela sitt vuxna liv, anser inte heller att det känns som ett kall i livet, även fast han nog kan påstås vara den som offrat mest av samtliga respondenter som kan förstås med hjälp av Bourdieus (1993) teori om de olika kapitalformernas betydelse (ss. 16–17). Hans idrott har således inte givit honom varken ett högt ekonomiskt, socialt eller symboliskt kapital. Han har tvärtom fått kämpa rent ekonomiskt med stöd från sina föräldrar och med en samhällsstruktur som han vittnar om inte är uppbyggd för att du ska kunna försörja dig på eller ännu mindre skaffa barn, något som även Fahlén och Sjöblom (2011) tagit upp i sin studie och vilka ekonomiska förutsättningar som finns inom idrottsförbunden. De kapital Niklas möjligtvis har haft har varit ett symboliskt och kulturellt kapital i hans mindre sociala fält som

varit inom kampsporten (Bourdieu 1993, s. 23). Trots att han inte haft dessa höga kapital har han beskrivit kampsporten som en passion och som ett drömyrke. Men han utvecklar sin utsaga med att koppla kall i livet till att han borde ha velat öppna upp en egen klubb eller fortsätta som exempelvis tränare. Något som går hand i hand med hur William beskrev handbollen som hans kall. Däremot finner denna studie det fascinerande hur en passion för en idrott kan göra att elitidrottare gör sådana uppoffringar som Niklas gjort, även om du inte kallar det för ditt kall. Begreppet kall tycks därför sakna flera dimensioner, för personer kan trots allt stå där på toppen av ett symboliskt kapital utan att det ger dig en känsla av självförverkligande, och anse att det är ditt kall i livet, precis som både Niklas och Nina gjort.

7.6 Identitet, en aspekt för den främre eller bakre regionen

När studien är inne på det här med yrkesidentitet och kall i livet, fortsätter diskussionen gällande elitidrottarnas syn på sin egen identitet och deras självförverkligande. Här blir det också mycket en diskussion gällande ens identitet och hur medias roll spelar in. För de har ofta en offentlig roll, något som kan knytas an till den främre regionen som Goffman (2014) talar om (s. 97). Det blir en roll som är synlig för omvärlden att utvärdera och granska, något som elitidrottare ständigt faller offer för. I dagens samhälle kan alla bedöma dig stenhårt, och det gör dem också. Maria vittnar om hur individer som är elitidrottare kan bli totalsågade och få höra att de är odugliga. Något som individer vanligtvis inte får höra på exempelvis en arbetsplats, i alla fall inte för hela omvärlden att kunna läsa om. Kenneth nämner också hur han fått utstå mordhot, skällsord och diverse negativa kommentarer från supportrar som är missnöjda när han gått över för att spela hos en konkurrent. Johan trivs inte heller med den offentliga rollen som kommit med fotbollen och tycker att det kan skapa en stress eftersom han själv inte ser sig som en offentlig profil, och inte heller är speciellt intresserad av att vara det. De flesta av studiens respondenter är inte helt bekväma med den offentliga roll som många gånger med elitidrotten. Idag kan de styra hur de framställs mer än vad som gick förr tack vare sociala medier, men frågan är om inte detta främst också blir en roll likt den Goffman (2014) nämner i den främre regionen? Alla saker som media kan skriva om personer borde även kunna påverka deras egen självuppfattning och identitet. Sen är det viktigt att det även här inte bara handlar om media, utan om vad elitidrottare får höra från tränare eller andra inflytelserika personer i sin omgivning.

Även fast flera av respondenterna nämner hur de skiljer på sin individ som person och som elitidrottaren, verkar de i många fall flyta samman. Medias roll och bevakning av dem är nog främst lik den roll som Goffman (2014) återigen beskriver som en roll personer kan ha på scenen, och att personen sedan har en annan roll bakom scenen i den bakre regionen. Men vart ligger idrotten i detta, är idrotten deras bakre eller främre region? Eftersom det både är deras yrke men också flykt från verkligheten kan det vara svårt att särskilja denna gräns. Det finns dock en gemensam faktor som fallit ut naturligt i denna upplevelse av sin identitet, och det är den huruvida respondenterna de upplevde idrotten som sitt kall i livet. De flesta som inte tyckte att idrotten var ett kall i livet, verkade också måna om att skilja på sin roll som elitidrottare och sin person. Skulle det därför kunna finnas en möjlig förklaring i att de som inte identifierar sig lika mycket med sin idrott eller ser det som ett kall i livet, ser idrotten som den främre regionen? Som en scen (ibid, ss. 97–98)? Att de älskar att vara i rampljuset och på scenen som en musikalartist, men samtidigt känner att de kliver av scenen när de inte idrottar? Frågan går inte att besvara i denna studie, och det är heller inte målet. Men det är en intressant tanke att fundera över gällande just identitet och människors upplevelser av deras kall i livet. Det låter väldigt rimligt att det faktiskt hör ihop. Men utifrån den empirin som framkommit från elitidrottarnas utsagor blir det svårt att tro att det i många fall är så enkelt, utan idrotten för dem är mycket mer komplex och svår att sätta fingret på ibland. Vad som är den främre och bakre regionen upplevs inte vara uppenbart för respondenterna själva, och att de i sina aktiva år har svårare att skilja på vad som är en roll och vad som är en identitet (ibid, ss. 97–98, 101–103). Vad som dock kan utläsas från Marias svar som berättar hur hon fick en identitetskris när hon slutade fotbollen är

att det förmodligen utgör deras identitet mer än vad som ibland antas när de är mitt uppe i sin elitidrottskarriär.

7.7 Självförmåga, förverkligande och dess meningsfullhet

Under elitkarriärens gång har tilltron inte alltid varit på topp hos respondenterna. Flera vittnar om hur de aldrig haft en så låg och dålig självkänslan som de hade när de var i sin elitkarriär, och hur detta har påverkat deras tilltro till sig själva. Något som går att se i den studien som gjordes i Nya Zeeland av Beable (2017) gällande vilka tendenser elitidrottare hade gentemot depression. William nämner exempelvis hur han haft några av sina lägsta stunder när han var aktiv i elitidrotten, och Nina nämner hur hon aldrig upplevt att hon passat in under sin elitkarriär. Att hon på grund av detta fått kämpa sig fram. Att tilltron på sig själv inte varit den bästa när hon får meddelanden från tränare som spelar enligt henne ett manipulativt spel och förolämpar hennes idrottsliga förmåga. Detta är något som tagits upp som aspekter i Beables (2017) forskning i Nya Zeeland, att psykisk ohälsa grundar sig i rädslan av att inte prestera tillräckligt bra, att inte passa in eller att behöva leva upp till vissa sociala krav som finns i samhället samt inom elitidrotten och den offentliga roll som många gånger följer med. Något som även har visat sig i denna studie genom bland annat William och Ninas utsagor, men också hos Maria som har belyst hur vikten och kroppshetsen funnits där. Även fast hon själv delar med sig av att hon inte hamnat i ett läge där hon fått en ätstörning eller liknande, förstår hon riskerna med denna typen av omgivning. Hur den kan påverka en ung idrottare som befinner sig i en ålder och tillstånd där de är mer mottagliga. Även Kenneth har varit inne på samma bana men när det handlar om prestation, om idrottaren inte presterar kan det leda till att du blir bänkad men också riskera att hamna utanför laget. Något som också överensstämmer med vad Beable (2017) tar upp i sin studie gällande hur idrotten kan påverka den mentala hälsan.

Elitidrottarna älskar sin idrott. Allihopa. Det finns ingen av respondenterna som ångrar att de satsade på sin idrott. Men det är inte alltid lika lätt som alla andra verkar tro. I elitidrottarnas upplevelse av att ha idrotten som arbetsplats benämns ofta de prestationskrav som finns och en dröm om att uppnå vissa mål. Mål som inte alltid verkar leda till ett självförverkligande även fast det var det som troddes skulle ske. Utan elitidrotten är föränderlig, och målen förändras. Det är en rörlig process likt det som Johnson (1977/2010) beskriver är livets gång i det existenssociologiska perspektivet.

8 Slutsats

Alla studiens respondenter älskar sin idrott. Men hur upplever de sin sociala livssfär som de dagligen befinner eller befunnit sig i? Samtliga anser att det är en passion och att de överlag mår väldigt bra när de utövar sin idrott. Deras arbetsplats uppfattas som en väldigt rörlig sådan, samtidigt som den också kan vara väldigt orörlig. Allting är beroende på omgivning, vilket lag elitidrottarna spelar i och vilken tränare en har. Prestationskrav är något som de lever med dagligen i deras livssfär med elitidrotten som arbetsplats. Något som de vänjer sig vid och har vant sig vid redan från en tidig ålder, och de tycker inte heller att det därför känns speciellt konstigt eller onormalt. Utan det är bara så det är, och det är inte så mycket mer med det. Men de upplever sig ständigt bli bedömd utifrån sin prestation, av allt och alla. En upplevelse om hur livet som elitidrottare ser ut som inte bör försummas. För här är det som skiljer elitidrotten från en traditionell arbetsplats. På en traditionell arbetsplats kan arbetstagare bli bedömda eller få kritik. Men det är knappast så att din chef går ut med deadlinen som medarbetaren inte höll i den lokala tidningen eller på sociala mediekaneln. Att bedöma elitidrottarens prestationer är något normaliserat som vi inte ens lyfter ögonbrynen för längre. För det är som studien varit inne på tidigare, en lek som du ska tåla som elitidrottare. Men detta kan många gånger också leda till risker gällande människors psykiska ohälsa. Det sker snabba förändringar som elitidrottare måste vara beredda på och som inte får ta överhanden. Att vissa elitidrottare som

deltagit i denna studie upplevt diverse hot, förolämpningar och osunda miljöer har bidragit med en djupare förståelse för deras verklighet. Det är viktigt att se till att elitidrotten utvecklas åt rätt håll genom att förbättra elitidrottarnas arbetsmiljö och på så vis livssfär. Det som många gånger startar som en hobby utvecklas till ett yrke och tar således en väldigt stor plats i elitidrottarnas liv. Passionen blir ens vardag och respondenternas arbetsmiljö blir därför också indirekt deras livssfär, det är ingenting elitidrottare ägnar sig åt på sin fritid efter arbetet som för många andra människor. Därför är det relevant att elitidrotten inte om 10, 20 eller 30 år befinner sig i en ännu mer renodlad prestationsbaserad idrott, som utvecklar mer problem med en sämre arbetsmiljö för elitidrottarna samt sämre ekonomiska förutsättningar. De ekonomiska förutsättningarna borde bli bättre och mer jämställd samt jämlik mellan både kön och idrott. Utan samhället behöver ta ett tag i att förbättra de ekonomiska kapitalen för alla. Oavsett vilken könstillhörighet eller vilken idrott individer utövar. Kommersialiseringen spelar också in här, för det är även medias roll att lyfta fram samtliga sporter så professionaliseringen av idrotten blir bredare. Elitidrottares sociala livssfär är idag varken jämlik eller jämställd, utan det finns upplevelser av elitidrottare att samhället inte är byggt för att ha en elitidrottskarriär varav deras sociala livssfär särskiljer sig.

Identiteten, en känslig och svår fråga för alla människor. Men många gånger framförallt för elitidrottare. Vissa är tillfreds med att de identifierar sig med sin idrott, medans andra anser att de är en egen person utanför idrotten. Frågan är huruvida detta verkligen stämmer och går ihop. Maria delade med sig om hur hennes identitet var fotbollen helt ut, och att den dagen hon slutade självmant fick en identitetskris. Respondenterna som dock fortfarande var aktiva var mer måna om att de skiljer på sin identitet som elitidrottare och person. Men genom empirin går det att utläsa hur de har svårt att göra detta. William som också redan avslutat sin elitidrottskarriär likt Maria vittnar om hur handbollen fortfarande är en stor del av hans identitet. Kanske behövs insikten av ett avslut på elitkarriären för att elitidrottare ska förstå hur stor del av deras identitet som faktiskt utgörs av deras idrott. Eller så har de elitidrottare som ingår i denna studie lyckats att särskilja på sin roll och identitet. Men utifrån respondenternas upplevelser blir det ibland lite motsägelsefullt, varav frågan går att ställa huruvida deras identitet möjligtvis styrs mycket från hur deras elitkarriär ser ut. Inget konstigt med det heller, vi kan alla påverkas av vad som sker i vårt yrkesliv. Men när någon likt en elitidrottare blir bedömd beroende på sin prestation mer än sin kunskap inom idrotten, upplevs det märkligt om inte identiteten påverkas utifrån detta. Eftersom de riskerar att bli bemött med ett utanförskap i en klubb om de inte presterar tillräckligt bra, eller får kritik från en tränare som borde vara deras tryggaste punkt. Kräver det nog en mental styrka om inte det skulle påverka elitidrottarnas identitet som person. Identiteten skapas många gånger av levd erfarenhet och upplevelser, och eftersom de lever i en värld som skiljer sig mycket från många andra livssfärer samt att de inte har samma möjlighet att integrera med andra livsmiljöer likt vänner, familjetid eller dylikt borde också deras identitet utvecklas annorlunda.

Hur vi skapar mening i alla livets processer är det som betyder något. Vissa av respondenterna har varit nöjda med sina elitkarriärer och är det än idag, men andra tycker att de fortfarande inte riktigt nått hela vägen trots diverse mästerskap eller meriter. Men kanske tyder detta på en jakt, en jakt efter meningsfullhet som aldrig tycks bli mättat av medaljer eller titlar. Gemene man tror nog att den mest lyckade elitidrottaren är den som är mest nöjd över sin elitkarriär. Men det har denna studie belyst att så inte alltid är fallet. Människans strävan efter meningsfullhet skapas ifrån flera olika aspekter i livet. Det är en process som vi måste finna inom oss själva, och genom olika aspekter av livet. Många respondenter har inte funnit sig tillfreds med vad de skapar eller vilken elitkarriär de lyckats med. Det talar för att det inte är genom mästerskapen eller medaljerna som de finner lyckan eller sin existentiella mening, inte ens för en elitidrottare. I denna studie framkommer att elitidrottarna har en kapacitet och styrka som är beundransvärd, de är sällan rädda och klarar av att prestera på nivåer som alla inte har förmågan att göra. Med

den förmågan elitidrottare besitter kanske de också förväntas sitta på hemligheten av hur personer skapar meningsfullhet och lyckas leva ett liv många drömmer om. Men studien belyser hur de likt oss, trots allt bara är människor som försöker orientera livets olika processer och utmaningar för att finna deras meningsfullhet. Deras livssfär skiljer sig, deras omständigheter är olik traditionella arbetstagare, men deras strävan är trots allt densamma. Den strävan är att finna vad vi är ämnade för och hur vi ska kunna göra det bästa möjliga av vårt liv. De älskar sin idrott långt mer än många älskar något, med undantag för barn och familj. Trots denna kärlek skapar inte det ett givet meningsskapande. Trots detta är det något som saknas i meningsskapandet. Kanske är det de andra livsprocesserna som behöver komma ikapp den process som de lyckats bra med, deras elitkarriär. Eller så handlar det om att de inom sig själva måste finna en balans av livets olika ting för att uppnå en meningsfullhet. De elitidrottare som i denna studie upplevde en meningsfullhet är främst de som lyckats balansera livets olika processer, och inte nödvändigtvis kommit högst upp på prispallen på mästerskapet.

9 Metoddiskussion

Tack vare den förförståelse som funnits samt avstampet i den fenomenologiska och hermeneutiska ansatsen har det bidragit till några bra fundament i studien. Den primära styrkan som är respondenterna och deras utsagor om hur det är att ha ett liv där elitidrott utgör en så pass stor del av deras liv. Den fenomenologiska ansatsen har bidragit till att respondenterna kunnat tala fritt gällande de frågor som ställs i intervjuguiden som varit formad utefter studiens syfte och frågeställningar. Intervjuguiden i sig anses ha täckt de flesta delar som kan tänkas finnas rörande hur elitidrotten är som arbetsplats och hur den i sig påverkar respondenternas liv och upplevelser. Den har däremot lämnat ganska mycket utrymme för respondenterna att själva tolka in hur vissa frågor kan besvaras, detta för att det i intervjun ska få fortlöpa hur respondenten själv önskar och de berättelser som haft störst påverkan och betydelse ska få framkomma. Eftersom hela studien haft ett väldigt brett perspektiv gällande hur elitidrotten kan påverka den enskilde individen kan det vara både en styrka och en svaghet i att intervjuguiden täcker in många områden. Styrkan är att respondenterna själva kan välja inriktning på intervjun. Svagheten blir att eftersom respondenterna själva kan styra och även kan ha helt olika upplevelser och känslor rörande elitidrotten kan det ibland bli svårigheter att se den röda tråden. Även fast det i denna studies fall är viktigt att inte försöka kvantifiera resultatet utan även låta varje enskilds respondents upplevelser få tala för sig. I slutändan anses valet av en semistrukturerad intervjuguide rätt väg att gå. En strukturerad intervjuguide skulle inte vara förenlig med den fenomenologiska ansatsen i denna studie, utan det skulle bli för många förutfattade frågor med för specificerade svar. Den ostrukturerade intervjustrukturen skulle således kanske fungera, dock finns aspekten av att ett ämne som detta skulle göra arbetet för brett. Det finns trots allt vissa kärnaspekter som studien valt att fokusera på, och i en ostrukturerad intervju skulle det kunna gå åt helt olika håll mellan respondenterna och på så sätt möjligtvis inte besvara studiens syfte.

När det gäller den analytiska delen av arbetet är jag tillfredsställd med det abduktiva slutledningsvalet. Eftersom målet med studien aldrig har varit att varken bekräfta eller avfärda teorier har det varit till stor hjälp att använda sig av abduktiv slutledning. Dels för att även om en viss förförståelse fanns har nya aspekter och ämnen uppkommit i resultatet som medfört att vissa teorier och tidigare forskning har behövts anpassats med arbetets gång. Arbetet startade med en teoriöversikt och granskning av tidigare forskning som gjorts, men har under vägen specificerat och plockats ut för att kunna bidra till studien på bästa möjliga sätt. I den analytiska delen av arbetet finns det även en styrka i den tematiska analys som använts för resultatdelen. Denna har givit en god överblick över upplevelser som antingen varit starkt präglade för en respondent eller något som varit återkommande hos flera av respondenterna. Genom att utforska empirin kunde jag finna både likheter, olikheter och likvärdiga teman som

respondenterna delat med sig av i sina utsagor, något som har kunnat ge studien en djupare diskussion och reflektion.

Men, det finns även brister i arbetet. En svaghet som finns är att det inte är jämnt fördelat mellan antalet män och kvinnor som medverkat i studien. Även fast studiens urval dock återspeglar hur det är fördelat mellan antalet män och kvinnor inom idrotten som faktiskt kan försörja sig på sin idrott på antingen hel- eller deltid. Det återgår därför till det faktum som studien berört hur kommersialiseringen och professionalisering främst skett av manliga elitidrotter och arenasporter som får ett stort publikt intresse (Peterson 2005). En annan faktor som kan ses som en svaghet är att studien hade önskat ett urval med mer blandade idrotter. Att det i denna studie blev fem stycken fotbollsspelare, en handboll och en kampsportare gör att det utforskas mycket utifrån hur fotbollsvärlden ser ut. Jag hade gärna sett en blandning i idrotter, och en jämn fördelning mellan lagsporter och individuella idrottare. Dock har förfrågningar gått ut till oerhört många olika idrotter med en jämn fördelning mellan lagidrottare och individuella idrottsutövare. Jag känner inte därför att jag skulle kunna göra på ett annorlunda sätt för att nå ut till flera individuella idrottare exempelvis. Men även det skulle kunna återspegla på hur stor fotbollen är, och antalet idrottare inom fotbollen blir högre än hur många som är aktiva på elitnivå inom individuella idrotter. Den sista aspekten som jag reflekterat över är antalet respondenter, sju stycken är inte det största urvalet. Även fast detta eventuellt kan ses som en svaghet anser jag att djupet hos respondenternas utsagor kompenserar för de fåtal respondenter som medverkat, detta eftersom det har bidragit till en bra empiri. Målet i studien har legat på att fokusera på den enskilda individens upplevelse och erfarenhet varav antalet medverkande respondenter inte varit det mest väsentliga.

10 Framtida forskning

För framtida forskning finns det oändligt med ämnen som är värda att utforska mer inom elitidrotten. Jag tror personligen att det är bra om elitidrotten börjar att utforskas från mer externa parter och inte endast ifrån idrottsförbunden eller idrottspsykologiskt perspektiv. Detta eftersom jag uppfattar att elitidrotten många gånger studeras för att utforska hur de ska kunna prestera bättre.

Vidare hade det även varit till elitidrottens fördelar att granska närmre vilka socioekonomiska krav och aspekter som kan finnas för att lyckas inom vissa idrotter. De idrotterna som varit representerade i denna studie är trots allt inte de dyraste att utöva, men vad krävs det för förutsättningar inom dels dessa sporter men även andra idrotter som är väldigt dyra att utöva och upprätthålla. Likt den studie som gjorts i Nya Zeeland på elitidrottarens mående och mentala hälsa anser jag att ett liknande forskningsprojekt borde göras i Sverige. Det är viktigt att följa upp vad alla de prestationskrav som finns på elitidrottare gör med en individ.

Sedan anser jag att det är intressant att granska hela uppbyggnaden av elitidrotten. Dess strukturer och vad kommersialiseringen och professionaliseringen av elitidrott har lett till, vilka resurser som finns inom olika idrotter förslagsvis. Men även att en studie granskar hur vi kan förbättra elitidrotten och göra den mer jämlik och jämställd oberoende på exempelvis kön eller idrott som utövas. Det borde även studeras mer om män respektive kvinnors elitidrott. Hur de liknar men också skiljer sig från varandra för att på sådant sätt lära sig om hur vi som samhälle behöver stötta upp.

I och med detta tycker jag även att vi behöver granska hur rekryteringen av elitidrottare kommer ske i framtiden. Att fokusera på hur utvecklingen av elitidrotten kan komma att se ut. Om det kan bli så att utvecklingen kommer ta en annan form av kommersialisering på grund av de sociala medier som idag styr många delar av vårt samhälle. Kommer det bli att klubbar och föreningar värvar idrottare som har en stor social mediekanal med många följare, eller hur

kommer scouterna i framtiden bedöma deras talang. För som nämnt i studien är idrotten många gånger beroende av sponsorer, och då kan det tänkas vara på det vis att en elitidrottare med stort medieintresse även kan locka till sig större sponsoravtal. Men det förblir en fråga för en framtida forskare.

Att granska individen som har elitidrotten som en arbetsplats är ett oerhört outforskat område. Varav det behövs mycket mer forskning inom området, både nationellt och internationellt. Jag gick inte i tron att det fanns en del forskning gällande denna aspekten men blev förvånad över det lilla urvalet av studier som gjorts.

11 Käll- och litteraturförteckning

- Andersson, Å. (2002) *Ett högt och ädelt kall: Kalltankens betydelse för sjuksköterskeyrkets formering 1850–1933*. Umeå: Umeå universitet.
- Bandura, A. (1994). Self-Efficacy. I V. S. Ramachaudran (Ed.), *Encyclopedia of human behavior*, (4), ss. 71–81. New York: Academic Press. (Reprinted in H. Friedman [Ed.], *Encyclopedia of mental health*. San Diego: Academic Press, 1998). <https://www.uky.edu/~eushe2/Bandura/Bandura1994EHB.pdf>
- Beable, S., Fulcher, M., Lee, A. C., & Hamilton, B. (2017). SHARPSports mental Health Awareness Research Project: Prevalence and risk factors of depressive symptoms and life stress in elite athletes. *Journal of science and medicine in sport*, 20(12), 1047–1052. <https://doi.org/10.1016/j.jsams.2017.04.018>
- Becker, H. S. (2008). *Tricks of the trade: yrkesknep för samhällsvetare*. (1. uppl.) Malmö: Liber
- Bengtsson, M. & Flisbäck, M. (2016). När kallet ställs på sin spets: Pensionering ur ett existenssociologiskt perspektiv. *Sociologisk Forskning*, 53(2), ss. 127–150. <https://sociologiskforskning.se/sf/article/view/18252>
- Bourdieu, P. (1993). *Kultursociologiska texter*. (4. uppl.) Stockholm: B. Östlings bokförl. Symposion
- Bourdieu, P. (1992). *Texter om de intellektuella: en antologi*. Stockholm: B. Östlings bokförl. Symposion.
- Bourdieu, P. (2000). *Pascalian meditations*. Stanford, Calif: Stanford University Press.
- Brandén, H. (2015). *Kritisk Realism. Critical Realism*. Universitetet i Linköping Institutionen för beteendevetenskap & lärande Avdelningen för Pedagogik & Sociologi Sociologi i Linköping 2015:1. <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:974834/FULLTEXT01.pdf>
- Broady, D. (1991). *Sociologi och epistemologi: om Pierre Bourdieus författarskap och den historiska epistemologin*. (2., korr. uppl.) Stockholm: HLS
- Bryman, A. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. 2., [rev.] uppl. Malmö: Liber
- Douglas, J.D., Johnson, J.M. & Altheide, D.L. (red.) (1977/2010). *Existential sociology*. Cambridge: Cambridge U.P.
- Expressen. (2021, 24 maj). *Tvingas spela i bikini: "Verkligen helt sjukt"*. <https://www.expressen.se/gt/sport/handboll/tvingas-spela-i-bikini-verkligen-helt-sjukt/>
- Flisbäck, M. (2014). *När livet går bort, när livet kommer till: existenssociologiska betraktelser av konstnärligt arbete, familjebildning och anhörigförlust*. (1. uppl.) Lund: Studentlitteratur.
- Goffman, E. (2014). *Jaget & maskerna: en studie i vardagslivets dramatik*. (6. uppl.) Stockholm: Studentlitteratur
- Greiff, M. (2006) "Kall eller profession? Yrkeskulturer och skapandet av manligt och kvinnligt mellan klient och arbetsköpare", 111–136 i H. Petersson, V. Leppänen, S. Jönsson & J.

Tranquist (red .) *Villkor i arbete med människor: En antologi om human servicearbete*. Stockholm: Arbetslivsinstitutet.

Ivarsson, L. (2014). *Att förena passion med försörjning: en diskussion om hobby och arbete i det senmoderna samhället*. Karlstad: Fakulteten för humaniora och samhällsvetenskap, Arbetsvetenskap, Karlstads universitet.

Kollind, A.-K. (2003) ”Kvinnor och socialt arbete: Vid övergången från filantropi till profession”, *Socialvetenskaplig tidskrift* 10(2/3):172–192.

Kvale, S. & Brinkmann, S. (2009). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. (2. uppl.) Lund: Studentlitteratur

Peterson, T. (2005). Idrottens professionaliserings & kommersialiseringsprocesser. *Sociologisk forskning*, 42(1), ss. 3-10. urn:nbn:se:du-24470

Sjöblom, P., Fahlén, J. (2012). Elitidrott i skilda världar: Den svenska elitidrottens existensvillkor. *För framtids segrar: En analys av det svenska elitidrottssystemet* (s. 81–131). Hämtad från <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:su:diva-78013>

Svenska dagbladet. (2021, 2 juni). *Nya stödet till Osaka: ”Otroligt modigt”*. <https://www.svd.se/nya-stodet-till-osaka-otroligt-modigt>

Sveriges olympiska kommitté. (2021). *Sveriges olympiska kommitté*. <https://sok.se/sok-och-den-olympiska-rorelsen/sveriges-olympiska-kommitte.html>

SVT. (2021, 30 april). *Premiär i SVT: Svenska landslagsidrottare om rasism i ”blågula hjältar”*. <https://www.svt.se/sport/idrott-och-rasism/premiar-pa-svt-svenska-landslagsidrottare-om-rasism-i-blagula-hjaltar>

Weber, M. (1919/1994) ”The profession and vocation of politics”, 309–369 i P. Lassman & R. Speirs (red .) *Weber: Political writings*. Cambridge: Cambridge University Press.

Wickman, K., Karp, S., Eliasson, I., Fahlén, J., Löfgren, K. (2012). Myrsteg mot en jämställd idrott. *Svensk Idrottsforskning*, 21 (3), 11–14. Hämtad från <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:umu:diva-60472>

11.1 Bilaga 1

Namn:

Ålder:

Om idrotten och bakgrund:

Vilket sport är/var det du utövar/de på elitnivå?

Hur kom det sig att du började med denna sporten?

Hur gammal var du när du började med sporten?

Sysslade du i yngre dagar även med annan idrott? Och isåfall vad?

- Är det något du funderade att satsa på eller var ditt val alltid enkelt? *Varför?*

Kan du beskriva vad det är som du gillar/älskar så mycket med just denna sporten?

Vad var dina framtidsdrömmar? Har du alltid vetat att du ville satsa på sporten?

- *Hade du några andra drömmar förutom idrotten?*

Har du något minne av när du insåg att det var detta du ville göra som du kan dela med dig av?

När blev sporten en större del av din vardag? Ålder?

- *Hur mycket tid la/lägger du genomsnittligt på din idrott en vanlig vecka? (träningar, matcher, restider etc.)*

Hur har din uppväxt sett ut gällande idrott?

- *Exempelvis aktiva föräldrar/syskon osv.*

Hur har din uppväxt sett ut gällande karriärval?

- *Hur gick pratet hemma? Utbildning(akademiker), arbetarklass osv. Önskemål om vad man skulle göra.*

Var det andra i din omgivning som stöttade dig att satsa på sporten eller skulle du säga att det var ett eget beslut?

Upplevde du något motstånd till att satsa på idrotten? På vilket sätt visade sig detta?

Hur gick sporten från hobby till hel/deltidssyssla?

- *Några speciella minnen eller känslor som dyker upp?*

Skulle du se din idrott som en passion och isåfall på vilket sätt//varför inte?

Idrottsvärlden en arbetsplats?:

Skulle du se idrotten som ett arbete isåfall på vilket sätt? / Varför inte?

Har du haft möjligheten att ha det som ett heltidsarbete?

Har du upplevt en anställningstrygghet?

Vad hade du för föreställningar och förväntningar om elitidrottsvärlden innan du steg in i den?

Hur är din upplevelse av elitidrottsvärlden idag?

- *Har du känt att du passat in? Behövt göra omställningar osv?*

Hur tror du att omvärldens syn är på idrottsvärlden? (*Gemene man*) *Fördomar osv.*

Hur är din upplevelse av idrotten under tidens gång då det tar/tagit så stor del av ditt liv?

- *Fortfarande passion? Glädje, sorg osv?*

Hur mår du när du spelar/utövar din idrott? Kan du beskriva känslan/orna?

Har ditt mående/denna känsla förändrats/utvecklats under sportens gång och alla/de år du varit aktiv?

Vilka krav finns det inom idrotten på dig som individ?

- *Hur tror du att du påverkas/ats av dessa?*

Vilka krav ställer du på dig själv som individ?

- *Är det lätt att särskilja vad dina egna krav är jämfört med idrottens krav?*

Hur har din upplevelse varit av den/de förening/ar du varit aktiv inom?

- *Skiljer det sig mycket mellan olika klubbar? Landslag osv?*

Hur har upplevelsen varit av idrottens strukturer, ledarskap osv?

- *Finns det något som skulle kunna förbättras?*
- *Finns det något som du är oerhört nöjd med? Omvärlden lära sig?*

Hur hade idrottsvärlden sett ut om du fick önska?

Synen på elitkarriären:

Hur skulle du själv definiera en elitkarriär?

Hur ser du på din egen karriär?

Vilka ambitioner hade du när du började spela/utöva professionellt?

- *Känner du att du uppnått dessa?*

Upplever du att dina ambitioner har förändrats/utvecklats med tiden? *På vilket sätt?*

Vad är du mest stolt över i din egen elitkarriär?

- *Vad är det som gör dig särskilt stolt med dessa?*

Vilket tillfälle skulle du klassa som din största bedrift inom idrottskarriären?

- *Vad var det med denna bedrift som du upplevde som extra utmärkande och varför?*

Upplever du att du gjort några uppoffringar för din elitkarriär?

- *Vad var isåfall dessa?*
- *Upplever du att det har varit värt det? Skulle du förändra något om du skulle kunna?*

Hur är din upplevelse av att ha/haft idrotten som ett arbete?

Många skulle beskriva idrotten som ett drömyrke, upplever du att det är det?

- *På vilket sätt? Varför inte?*

Vilka medgångar har du upplevt i din elitkarriär?

- *Hur upplevde du dessa medgångar?*

Vilka motgångar har du upplevt i din elitkarriär?

- *Hur upplevde du dessa motgångar?*

Hur har dessa med- och motgångar präglat dig som idrottsman/kvinna?

Med elitidrotten kommer även många gånger en offentlig roll, hur har denna påverkat din upplevelse av din elitkarriär?

- *Positivt/negativt?*

Identitet och kall i livet:

Ser du din idrott som ett kall i livet?

- *Hur ser du på det? (Varför/varför inte)*

Hur tror du att ditt liv skulle se ut utan idrotten?

Hur skulle du beskriva dig själv och din identitet?

Upplever/levde du att din egen identitet präglats av din idrott?

- *Isåfall på vilket sätt? Varför inte?*

Upplever du att du skiljer på din person mellan elitidrottare och individ? *På vilket sätt/varför inte?*

Hur ser din tilltro på dig själv ut?

- *God, negativ?*

Har din egen tilltro påverkats av andra faktorer och din omgivning som rör idrottsvärlden? *Hur har du upplevt detta? Varför inte tror du?*

Hur upplever/upplevde du din träningsmiljö?

Hur skulle du önska att en träningsmiljö såg ut? *Vad är den optimala miljön? Hur hade du lagt upp det?*

Avslutande frågor:

Vad upplever du är fördelarna och nackdelarna med att ha elitidrotten som yrkesroll?

Vad skulle dina råd vara till någon som strävar efter en elitkarriär?

- *Viktigt att ha med sig osv.*

Ifall man kan ha förutsättningarna som krävs för att upprätthålla en elitkarriär hela livet, hade du velat ha det?

- *Varför/varför inte?*

1. Hur ser du på din framtid efter elitkarriären? (till dagsaktiva)

- *Oroande? Spännande osv?*
- 2. Hur upplever du ditt liv idag efter elitkarriären?
  - *Omställning, saknad, glädje osv.*

Finns det någonting annat som du vill dela med dig av som präglat ditt liv som är av vikt för denna undersökning?

HÖGSKOLAN I BORÅS

Besöksadress: Allégatan 1 · Postadress: 501 90 Borås · Tfn: 033-435 40 00 · E-post: registrator@hb.se · Webb: www.hb.se